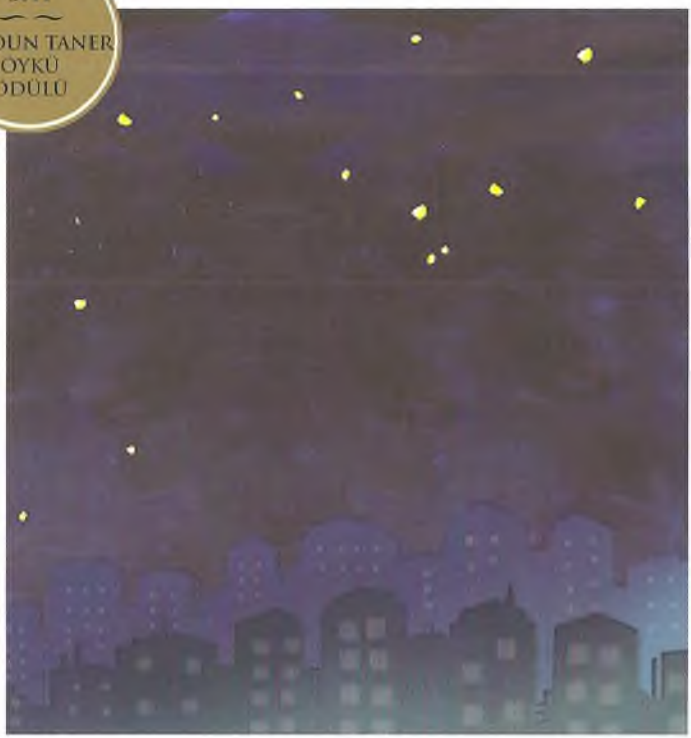
BEHÇET ÇELİK

DİKEN UCU

2011
HALDUN TANER
ÖYKÜ
ÖDÜLÜ

ÖYKÜ

CAN

3. BASKI

BEHÇET ÇELİK

DİKEN UCU

© 2010, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2010
3. basım: Şubat 2014, İstanbul
Bu kitabın 3. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © iStockphoto.com

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-1231-9

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

BEHÇET ÇELİK

DİKEN UCU

ÖYKÜ

Behçet Çelik'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Düğün Birahanesi, 2011
Dünyanın Uğultusu, 2011
Herkese Kadar, 2011
Gün Ortasında Arzu, 2011
Yazyalnızı / İki Deli Derviş, 2011
Ateşe Atılmış Bir Çiçek, 2012
Soluk Bir An, 2012

BEHÇET ÇELİK, 1968'de Adana'da doğdu. İlk öyküsü 1987'de *Varlık*'ta yayımlandı. *Yazılı Günler* ve *Virgül* dergilerini hazırlayanlar arasında yer aldı; pek çok dergi ve gazetede öykü, deneme ve çevirileri yayımlandı. 1989 yılında Akademi Kitabevi Öykü Başarı Ödülü'nü kazandı. *Gün Ortasında Arzu* (2007) adlı kitabı ile 2008 Sait Faik Hikâye Armağanı'na, *Diken Ucu* (2010) ile 2011 Haldun Taner Öykü Ödülü'ne layık görüldü. *İki Deli Derviş* (1992), *Yazyalnızı* (1996), *Herkes Kadar* (2002), *Düğün Birahanesi* (2004) adlı öykü kitaplarının yanı sıra *Dünyanın Uğultusu* (2009) adlı romanı ile *Sınıfın Yenisi* (2011) adlı gençlik romanı yayımlandı.

www.behcetcelik.com

"Yeryüzü anlatıldı, dinledik
Karışık olduk bir süre. Gözlerimizi
Sallantılı bir denize bırakır gibi içimize bıraktık"

EDİP CANSEVER

İçindekiler

Dolabın Kapağı 15
Tutmayan Maya 23
Gecede Tuhaf Gölge 29
Kasti Faul 41
Diken Ucu 47
Kaldığımız Yer 57
Sağdan Say İki... Soldan Say Üç... 69
Sallana Sallana 73
Dua 81
Ars Longa Vita Brevis 87
Canberra Gemisi 95
Kayısılar 99
Çok Tanıdık, Çok Bildik 105
Kuantum Hikâye 113

"Huzurlu tablolarda huzursuz ayrıntılar"

DOLABIN KAPAĞI

Hiçbir şey olmamış gibi davranmayı başardım. Buna ne gerek vardı bilmiyorum. Hazırlıksızdım, sanırım ondan. İlk andaki şaşkınlığımı, "Bakarız," deyip geçiştirirken göz hizamda tuttuğum gazeteyi hafifçe yukarı kaldırıp arkasına saklandım. Ne hal aldığını bilmediğim yüzümü görmesini istemedim. Görse ne olurdu sanki? Telaşımı mı fark ederdi? Fark etse ne? Şart mıydı soğukkanlı görünmem? Bunları birkaç dakika sonra düşündüm, yaptığımın saçmalığını fark edince.

Bu da nereden çıktı şimdi diye sormayı sürdürdüm kendi kendime – ona soramazdım. Yanıtı basitti aslında. Bugüne kadar neden beklediğini sormalıydım belki de. Yine de "Neden şimdi?" sorusu içimi kemirmeyi sürdürdü; saklanmayı sürdürdüğüm için yere düşen kırıntıları göremedi.

Cam küllükte söndürdüğü sigaranın gıcırtısını duydum o sıra, gözlerini bana diktiğini, vereceğim tepkiyi merak ettiğini bildiğim halde, gazeteyi hafifçe öne eğip manşetlerin, sürmanşetlerin ve arka kapak kızlarının üzerinden şöyle göz ucuyla bile bakmadım. Neden şimdi? Değişen ne? Bunların yanıtı yoktu gazetede, gerisi önemsizdi. Aklıma gelen olası –olmayası– yanıtların hepsi doğru olabilirdi; hiçbir şey bilmiyordum neredey-

se, ilgisizliğin bu kadarı.

Pencerenin önünden geçen karartının gölgesi –pervazdaki kuş havalanmış olmalıydı– kısa bir an salondaki sabah ışığını azalttı. Işık oyunlarından güç alıp gözlerimi kırpıştırarak çıktım saklandığım yerden. Yüzümü görünce oturduğu üçlü kanepeden kalkıp:

"İyi o zaman," dedi.

Yanımdaki sehpadan kahve fincanını alırken bir kez daha göz göze geldik; önce hangimiz kaçırdık, anımsamıyorum. O fincanları çalkalarken –telvelerin donup kalmasını hiç sevmez– yatak odasına gidip üstümü değiştirdim. Pazar günleri dışarı çıkmayı hiç sevmem oysa. Buz halimin sürmeyeceğinin farkındaydım. Bir yerden çıkacaktı acısı. Boş bulunduğum anda yumruk yemişim gibi – boşluğuma.

Ayakkabılarımı giyerken mutfak çakmağının art arda çakıldığını işittim, peşinden sigarasından çektiği ilk nefesi. Portmantonun üzerindeki çanaktan anahtarlığı aldığımı antrenin duvarlarında yankılanan şıngırtıdan anlamış olmalıydı; yine de "Çıkıyorum," diye seslendim. Başıyla sağ omzu göründü mutfak kapısında; sigarayı sol elinde tuttuğunu görür gibi oldum. Ne zaman döneceğimi sormadı; ben de bir şey söylemedim. Elimi omuz hizama kaldırıp indirdim. Epeydir böyle, ama bugün anlamı başka.

Apartmanın önünde güneş gözlüğümü takarken başımı kaldırıp pencereye bakmadım. Pencerede sadece tül perdenin uçuştuğundan –bir de kuş dönmüş olabilirdi, tabii– onun da mutfakta kendine yeni bir fincan kahve doldurduğundan emindim.

Dolmuştan indiğim durakta bekleşen kalabalıktan ürküp kıyıya seğirttim, bu pazar da herkes çarşıya inmişti anlaşılan. İskele tarafı tenhadır, kayalıklara doğru bir boy yürürüm diye düşünmüştüm ya, birilerinin iskeleye

koşturduğunu fark edince hızlanıp tahta iskeleler çekilirken vapura atladım. Derin bir soluk aldım vapur kalkınca. Beş dakika bile bekleyemezdim kalkmasını. Üst kata çıktım, açıkta oturacak yer yoktu; sırtımı kenarlıklara yaslayıp ayakta dikildim. Vapurların pazar ve bayram yolcularının farklı olduğunu düşündüm – akraba ya da hasta ziyaretine giden çocuklu aileler çoktu; öğrenciler, yanındakilere yüksek sesle bir şeyler anlatan takım elbiseli çantalı adamlar yoktu. İşsiz güçsüzler de vapura binmek için bugünü beklemiş olabilirlerdi. Bir de benim gibi ne yapacağını bilememiş olanlar. Amacı ortak bir topluluk oluşturmuş, pazar neşesizliğine çare arıyorduk – neşe değil.

Yol arkadaşlarımın halleri de hal değil. Hafta boyu çalışıp durmuş insanların bir günlük tatillerinde acıklı bir yan var; biraz da bu yüzden evden çıkmam pazarları. Mekân fark etmez, alışveriş merkezleri, kafeler, koyu renkli vitrin camları... Vapurdakiler daha beter sanki. En iyisi vapurun pazar yolcularına sırtımı, yüzümü denize dönmek – deniz, büyük avutucu!

Bulut gölgelerinin düştüğü kısımlarda denizin rengi daha koyu. Çift renkli bugün, gelmeden biten yazların denizi. Dalgalar ters esen iki rüzgâr arasında sıkışıp kalmışçasına itişiyorlar. Saatlerce, günlerce itişseler, geçen gemilerin hızından, esen yelden güç alsalar nafile; rahatça süzülecekleri bir alan açamayacaklar kendilerine. Bunu anladıkları için mi telaşlılar bu kadar? Ritmi, sıklığı artıyor itişmelerin. Denize bakmak her zaman iyi gelmiyor, sorular başlıyor itişmeye. Neden bugün? Ne değişti? Her şey aynı – değil mi? Başka sorulara kaçmalı. Vapurdan inince ne yapacağım? De ki yapacak bir şey buldum, akşam dönünce, yarın, sonrası? Giderek daha koyulaşıyor denizin rengi, daha şiddetli çırpınıyor dalgalar.

Dalgakırandan çıkan vapur hız aldıkça poyraz yüzü-

me daha sert çarpmaya başladı. Saçlarımın uçuşması, bağrıma çarpan esinti iyi gelir sanmıştım, tam tersi oldu. Hiçbir zaman ne yapacağımı bilemeyeceğim, hep böyle çırpınacağım, bir o yana bir bu yana, hep aynı telaş... Şu anda da ileride duyacağım telaşların telaşıyla çırpınıyorum kımıldamaksızın. Bu sabahtan önce biliyor muydum ne yapacağımı? Telaşsız mıydım? Çalkalanıp çırpınıp durdum sanıyordum – durduk. Olması bu kadar mümkün, bu kadar beklenen, kimi gün hayalini kurup planlarını yaptığım şeyin beni böyle etkilemesi ne kadar anlamsız.

Kimsesiz kalmışım gibi. O çok sevdiğim yalnızlığım, tek başınalığım –her neyse işte– içimi ürpertiyor. Karnımdan göğüs boşluğuma, oradan genzime bir şey sızıyor. İçimin buzu eriyor diyeceğim, değil, erimeden yayılıyor, yayıldıkça taşlaşıyor. Taşın eriyik haliymiş anlaşılan, giderek kuntlaşıyor. Yalnızlıkla baş edilir, nedir işte, zaman geçer insan değişir, ama bu başka, zamanın geçeceğinden emin değilim. Yok, yalnızlık değil bu. Evden çıkarken aklımın ucunu kemiren şey kendine yer yapıp yerleşiyor. Bu kuntluk onun işi. Koyu gölgesi düşüyor her şeye –denize bile–, zamanı durduran da o; bu ıssızlık onun gölgesi.

Daha önce çok bağırıştık, birbirimize çemkirip günlerce konuşmadığımız oldu, böyle olmadım. Kendimi dışarı atmam, vapurla karşıya geçmem nafile, olduğum yere çakıldım kaldım, kımıldayamıyorum – bu artık sonuncu diye mi? Ne kadar da sakindi öyle. "Şu dolabın kırık kapağını yaptıralım artık," der gibi... Günler öncesinden planlamış, neyi nasıl diyeceğini inceden inceye ölçüp biçmiş olabilir. Belki de bu yüzden her zamanki gibi benden erken kalkıp tek başına kahvaltı yapmadı, beni bekledi. Bazı şeyler planlanmıyor, sesindeki donuk tını aynen duruyordu – cıvıldayarak söylenecek şey miy-

di söylediği? Yine de uygun anı beklemiş olmalı. Uygun an, gazete okuyarak sabah kahvesi içtiğim anmış. İlk yudumu aldığımı görünce, "Hah," demiş olmalı, "şimdi söyleyebilirim."

Aynı vapurla dönmeye gücüm yok; Boğaz'ın çırpıntısına bir yarım saat daha dayanamam. Buralarda bir yerde oturup –denize bakmadan– bir şeyler içsem... Oturamam ki bir yerde, hareket halinde olmalıyım. Yürümek, en iyisi yürümek. Zabıtalar izinli galiba, ne çok işporta tezgâhı sağda solda, renkler, sesler birbirine karışıyor. Bayram arifelerinde böyle olurdu buralar. Bu dediğim neredeyse on yıl öncesi. Aynı mı kalacaktı? Kafamdan hesap yapıp kerteriz aldığım tarihleri bugünden çıkartıyorum; on yılı da geçmiş. Bir bayram arifesinde, hem de pazardı galiba, vapura atlayıp buraya gelmiştik. Bayram alışverişi falan değil, öylesine. Sığmamıştık her gün gezdiğimiz caddelere.

Ne kadar renkli, hengâme içinde de olsa ortalık, aklımda aynı gri sorular – durup dururken neden bu sabah? Değişen ne? Bu sabahki cümleyi üç yıl önce de kurabilirdi, altı ay önce de; o zamanlar söylemedi de ne demeye şimdi söylüyor? Lüzumsuz bir ayrıntıydı epeydir –konuşmaya değer bulmadık yıllardır– gün geldi lüzumlu oldu demek. Daha önce hiç açılmamışken bu konu aramızda. Belli ki kendi kendine konuşup durmuş, beklemiş, tartışmış, yatışmış, uykusuz kalmış, sarhoş olmuş, başkalarına danışmış, fikirlerini almış – benim dışımda herkesin. Bir şeyler değişmiş olmalı –günler onun için de birbirinin aynı geçiyor sanırken ben– görmemişim. Peki, ama ne?

Şu altgeçide çöküp bağıra çağıra bir şeyler satmak istiyorum. Satmak lafın gelişi, bağırıp çağırmak: "Koş vatandaş, batan geminin malları bunlar! Elden düşme, kelepir!" Boğazım yırtılana dek bağırsam... Ya da eve gidip

uyusam. Arası yok. Uykum gelmiş gibi dizlerim ayaklarım çekiliyor, gözlerimde bir ağırlık. Böyle diyorum ya, şimdi evde olsam, başımı yastığa gömsem, beş on bardak kahve içmişim gibi görüntüler düşünceler kafamın içinde ayaklanmaya başlar, geçmiş geleceğe karışır – öyle değil mi zaten?

Ter bastı birden, altgeçidin havasızlığından, neminden deyip dışarı attım kendimi. Geçidin merdivenlerine de rengârenk tişörtler, gömlekler, pantolonlar yayılmış. İnsanların üstünde yoksulluk, yoksunluk, zevksizlik duyuracaklar; buradaysa renk cümbüşü, bayram havası, donanma gecesi. Dışarıda da kesilmedi ter –dışarıda mı ki nedeni?– ensemden sırtımın ortasına sızıyor; saç diplerim ıpıslak, birazdan da kaşım gözüm terlemeye başlarsa şaşmam. Şöyle kıyıdan bir boy yürüsem, piknik alanına çevrilmiş yol kenarlarında esintili bir köşe bulunca uzanıp gözlerimi yumsam. Bakamam. Huzurlu tablolarda huzursuz ayrıntılar – görmek istemem. Bana neyin değiştiğini söylemeyecekler ki... Aklıma gelen yanıtla kalacağım gene.

Denizin kenarına dikilmiş parmaklıklara –balık ekmek müşterilerinin sofrasına– dayanıp soluklanırken manevra yaparak iskeleye yanaşmaya çalışan gemiye takıldı gözüm. Bir seferde yanaşıverirse her şey güzel olacak! Üçüncü seferde üç beş yolcu tahta iskele verilmeden atladı, ama bitmedi manevra, öbür yolcular bekliyorlar daha. Bir an, tam da halatları bağlarlarken vapurdan o inecek sandım –iskelede buluşalım demişiz, bekliyormuşum– olacak iş mi şimdi? Bu manevra falı da avutmadı. Ne olacak ki avununca, ne değişecek? Bugünü atlatacağım. Sonrası? Sonrası kolay a canım, uyar gidersin, çok seçeneğin de olmayacak zaten. Mesele bugünü atlatmakta. Son zamanlarda –bilmem ne kadar yıldır– yapıp ettiklerimin hepsi bugüne bir hazırlıkmış belki de. Ne ka-

dar kötü hazırlanmışım. Belli ki gelmez bu bayram deyip sermişim işleri; ne alışveriş, ne temizlik. Çok uzun bir arifenin ardından geldi çattı bayram. Böyle bir türkü mü vardı? Yok, o türküde gelip çatan ramazandı – bu gelen bayram. Hem de ilk günlerini atlayıp son günlerine geliverdik bayramın. Başlamamış şenliğin ertesi! Yapacak ne çok şey vardı, hiçbirini yapmadık, göreceklerimiz vardı, dinlenecektik daha, ertelenmiş ıvır zıvırları demiştik, bu bayram – zaman kalmadı. Nicedir dememiştik de...

Ne yapardık böyle günlerde? Birlikte nasıl avunurduk? Belki sadece bir kez olmuştur, ama hep böyleymiş gibi geliyor şimdi. Gün ve akşam bir şeylerle geçmiş, gece olmuş, eve dönmüşüz. Nasılsa sabah erken kalkmayacağız, rahatız. Konuşmaya başlamışız soyunup dökündükten sonra. Bir şeyler anlatıyor. Öyle dalmış dinliyorum. Dediklerini tam olarak anlamadan pür dikkat dinliyorum. Önemli bir şey söyleyeceği zamanlar yaptığı gibi kalkıp kitaplığın üzerine bıraktığı paketten bir sigara alıp yakıyor, ilk nefesin ardından başladığı cümleyi sonraki nefeslerle bölerek tamamlıyor. Arasına dumanlar savrulmuş cümleler uzadıkça uzuyor... Anlattığı konudan kâh uzaklaşıp kâh yaklaşıyor; odak ayarı yaparak en net halini bulmaya çalışıyor aklından geçenlerin. Yarım bıraktığı cümlelere dönmüyor – onlar öyle güzel. Az önce ne dediğini sorsa yineleyemem, anlamadığımdan değil, ama o kadar dikkatle takip ettim ki sözün başını ucunu kaçırdım. Elini koltuğun kolçağına usulca koyuşunu, parmağını uzatışını, saçını düzeltişini kulağının arkasında, sigaranın külünü düşürüp parmağının ucunu ıslatarak alışını anlatabilirim. Söylediklerini? Çat pat, mealen.

Ne çok konuşurduk, tam da yatmaya karar vermişken, uykumuzdan çalma pahasına. Sonra sustuk. Birimiz bir şey söylerken öbürümüz televizyonun sesini kısmadı,

anladığımız kadarı yetti – zaten neydi? Önemsiz bir ayrıntı. Perdenin söküğü, dolabın kapağı. Çok olmuş biz bu sabaha varalı.

İskeleden ayrılamıyorum. Atlayıp ilk vapura dönebilmeliyim. Azıcık uzaklaşsam nefesim zorlanıyor. Kalakaldım iskeleyle altgeçit arasında –bağırtılar, renkler, kokular– kımıldayamıyorum. Benim yerime vapur ayrılıyor iskeleden. Yavaşça çözüyorlar palamarları – onlara da pazar. Gri dumanlar savurup beyaz köpükler saçarak süzülüyor vapur. Çaycı arka açıkta çay dağıtıyor. Yolcuların bakışları dalgın, benim sırtımda ter.

TUTMAYAN MAYA

Televizyonun sesi sokak kapısının dışına kadar geliyor. Zili çalsam duymayacaklar, anahtarla açıp girsem birdenbire beni karşılarında görünce korkacaklar. Her akşam aynı kararsızlık. En iyisi kapıyı gürültü yaparak açmak. İçeri girdikten sonra televizyondaki haber sunucusunun sesini bütün hücrelerimle duymaya başlıyorum. Birbirine çarpan anahtarları işitmeleri imkânsız; metal çekeceği yere düşürüp öksürmeli. Türkçe bilmeyen biri, sunucunun sesinden dünyanın sonunun geldiğini, insanların felaket filmlerinde olduğu gibi arabalara doluşup otoyolları tıkadığını, olmadı, şehir merkezini uzaylıların ya da maymunların bastığını düşünebilir. Yaşlı başlı insanlar; korkuyorum bir yandan, bu adamın yaydığı heyecandan bir yerlerine bir şey olacak diye. Bazen de tersi mümkün görünüyor; belki de onları diri tutan bu adamın yaydığı adrenalindir, diyorum. İlk zamanlardaki kadar ses etmiyorum ne izlediklerine. Beni izlemeye zorlamasınlar da...

Birazdan, "Neler olmuş, biliyor musun?" diyerek başlayacaklar anlatmaya. İlgilenmediğimi anlamış olmalılar artık, ama bir umut, ilgilenir de onların verdiği tepkiyi verir miyim diye aynı şeyleri anlatacaklar. Hangi günün öncekinden farkı var. Her seferinde şaşırıyorum,

heyecanlarının, öfkelerinin diri kalmasına. Yok, yok, kesinlikle onlara iyi geliyor bu şamatacı adam ve onun panik dolu haber bültenleri.

"Oğlum, bak neler olmuş, duydun mu?"

Bu da günün değişmez bir parçası oldu işte – ne çabuk alıştım.

"Azıttılar bunlar azıttılar. Cami duvarına işediklerinin farkında değiller."

"Bırak baba, bırak Allah aşkına."

"Bizden geçti; bizden sonrakilere üzülüyorum."

Bu cümle tehlikeli! Buradan onların üzülüp kaygılanacakları bir torunları bile olmadığı bahsine çok kolay atlayabilirler. Memleket hallerine üzülmeleri daha iyi. En azından bundan ben sorumlu değilim. Değil miyim sahiden de? Belki de sorumluyumdur, belki bunun için de kızıyorlardır bana, ya da kırgındırlar. Özene bezene yetiştirdikleri tek çocukları onların bu kadar önem verdikleri şeyleri hiç umursamıyor. Elalemin oğlu kızı nasıl da güzel tepki veriyordur ana babasıyla birlikte. Hepsi ana babasına benzedi. Beraber büyüdük, aynı okullara gittik, aynı müzikleri dinledik, aynı filmleri seyrettik, ama bende tutmadı bu maya. Merak ediyorum; iyi birer ana baba olamadıklarını düşünüp vatan millet için kaygılanan bir evlat yetiştiremedikleri için de üzülüyorlar mıdır? Bazı şeyler konuşulmuyor. Aman iyi, en azından benim başarısızlıklarım da artık konuşulmuyor. Konuşup bitirdik, herkes diyeceğini dedi – hiçbir şey değişmedi.

Yüzlerine söylemiyorum, ama ben de başkalarının ana babasına imreniyorum bazen. Geçip televizyonun karşısına dizi seyrediyor onlar. Kızıyorlarsa dizilerdeki kötü adamlara kızıyorlar. Benimkilerse bir süredir alev topu. Herkese düşmanlık duyuyorlar, dört tarafları düşmanlarla çevrili. Kapıcı, bakkal, dolmuş şoförü, cümle esnaf ihanet içinde.

Eskiden de haftada on günde bir uğrardım yanlarına, oturur memleket meselelerini tartışırdık. O zaman da anlaşamazdık, ama bu kadar öfkeli değillerdi. Gene ona buna kızarlardı, ama düşman gibi görmezlerdi kimseyi. Birisinden söz ederken yüzleri bu denli ekşimezdi. En masumu cehaletinden böyle yapıyor, en fenası düpedüz vatan haini. Ne zaman ne oldu, ne değişti de bu hale geldiler, anlamıyorum. İlk zamanlar tam da onların birer öfke topuna dönüştükleri sırada yanlarına taşınmamın zamanlama hatası olduğunu düşünmüştüm, şimdi emin değilim. Benim ilgisizliğim de olabilir öfkelerini artıran. Belki de aslında bana kızıyorlar, farkında bile değiller. Alınganlığın lüzumu yok, o kadar da değil, yıllar sonra yanlarına taşınmama çok sevindikleri belli. Ah, bir de onlar gibi düşünsem, benzer tepkiler versem, söylensem, şikâyet etsem, öfkelensem.

O kadar yorgunum ki öfkelenmeye. Bu yaşta nasıl taşıyorlar bunca öfkeyi yorulmadan?

Annem yanıma gelip yemek yiyip yemediğimi soruyor. Yanıma bu kadar sokulduğuna göre nefesimin alkol kokup kokmadığını anlamaya çalışıyor bir yandan da. Eskisi gibi genç değilim anne. Nefesime kalmadan anlarsın içmiş olsam, kızarmış burnumdan, terlememden, dilimin dönmemesinden, başka bir dolu şeyden... Sizin yanınıza taşınmadan önce içki içme, sarhoş olup dağıtma, dağılma, yerli yersiz insanlara ahlanıp vahlanma, tanımadığım insanlara önce bütün mahremimi açıp sonra mahrem şeyler yaşama görevlerinin hepsini yerine getirdim. Baktım, hiçbir şey değişmiyor. Hiçbir şey. Kalktım sizin yanınıza geldim. Gene bir şey değişmedi. Tek fark, bedenim yorulmuyor – bu iyi. Hiç değilse.

"Tokum anne, sağ ol."

"Pırasa yaptımdı, seversin."

"Şimdi değil anne, sonra canım çekerse ısıtır yerim."

Babam televizyondaki sunucuyu aratmayan bir telaşla gün içinde olup bitenleri anlatmayı sürdürüyor. "Dünyanın sonu değil," diyebilsem ona, hatta eklesem, "keşke olsa."

Kendimi savunamıyorum yine de. Mutsuzlar; mutsuzluklarında benim de katkım çok. Televizyonların, gazetelerin yalanlarına inanmaları da benim yüzümden aslında. Maya tutsaydı –yaklaşmıştım bir ara– torunları dolansaydı çevrelerinde, eşlerine dostlarına benimle ilgili bir şeyleri övünerek anlatabilselerdi, bu palavraları duymazlardı belki de. Bir kulaklarından girer öbüründen çıkardı. Mutlu insanlar tutup da her şeyin her an kötüye gittiğini büyük bir zevkle anlatan insanları böyle bir tutkuyla dinler mi hiç?

Belli ki insanları mutsuzluklarından yakalıyorlar, üzüntülerinden, eksikliklerinden, yoksunluklarından. Sonrası kolay. Mutsuzluğun açtığı yaradan insan her şeyi alıyor içine, her türlü yalanı, dolanı, kumpası... İçine aldığı her şeyle o yara büyüyor, yara büyüdükçe de... Bir an çok önemli bir şeyi fark etmişim gibi geliyor. Mutfağa gidip çay suyu koyuyorum. Suyun kaynamasını beklerken az önce çok büyük bir keşif sandığım şey birden önemini yitiriyor. Hiçbir işe yaramayacak bir ipucu bu. Kime anlatabilirim ki? Kim var benimle birlikte bu ipucuyla heyecanlanacak? Bir başka ipin ucuna ekleyecek. Düğümlerden ip mi olur? Ocağı kapatıp odama gidiyorum.

Her akşam odama girerken aynı şeyler geliyor aklıma – insanın anılarının değişmemesi ne sıkıcı. Aynı şeyleri anımsamak dert değil de, aynı anıların her seferinde aynı duyguları getirip insanın boğazına dayaması yok mu? Kendime acırken yakalanıyorum her akşam: Ne hayallerim vardı bir zamanlar –o zamanlar– en iyi bu duvarlar bilir. Dalga bile geçemiyorum kendimle. Kendime acıklı bile gelmiyorum. Lambayı kapatıp yatağa uzanı-

yorum. Caddeden geçen arabaların farları çocukluk ve gençlik odamın duvarlarına vuruyor. O kadar bildik bir görüntü ki bu, dayanamayıp yanlarına dönüyorum.

Pür dikkat tartışma programı seyrediyorlar. Televizyondaki adam, "Her şey kötü," diyor – çok haklı. Pis bir gülümsemeyle, "Her şey daha da kötüye gidecek," diyor – bunda da haklı, çok farklı şeyleri kastediyor olsak da. Peki, neden kalkıyor midem bu adamları görünce? Neden, açın biraz da dizi falan seyredin, diye bağırmak geliyor içimden? Onlara televizyon dizilerinin insanları nasıl uyuşturduğunu söylev çeker gibi anlattığım yaşlarım geliyor bu kez gözümün önüne – aynı anılar, hep aynı. Adamın neden midemi kaldırdığını sezer gibi oluyorum; hiç hoşuma gitmiyor.

Annem çay isteyip istemediğimi soruyor. Uykumu kaçırıyor, bilmiyor musun, diye kızacakken vazgeçiyorum. Son anda tutuyorum kendimi. Başka şeylerin acısını ondan çıkarmanın ne âlemi var? Başımı "hayır" anlamında iki yana sallıyorum. Artık ne gördüyse yüzümde, "Ihlamur, meyve çayı?" diyemiyor.

Her zamanki gibi, yapmadığım bir şeyden ötürü kutluyorum kendimi ancak. Aldığım aferin gurur vermiyor.

Görmeye tahammül edemediğim bir mimik ekrandaki adamın yüzünde; iğrenenlerden iğreniyorum, iğrendiklerinden değil. İğrenen insan yüzünden daha iğrenç bir görüntü yokmuş gibi geliyor o an. Gözümü ekrandan kaçırıp pencereye çeviriyorum. Perdenin iki parçası buluşamamış bu gece. Beş on santimlik aralıkta sokak lambasının sarı ışığında parçalanan yağmur damlaları – belki de parçalanan ışık, bilemiyorum. Kalkıp pencereden dışarı bakıyorum. Unutuyorum damlaları, parçalanmayı. Yağmur hızlanmış. Sokağın kara asfaltında minik bir ırmak, ırmağın üzerinde halkalar. Lambanın altında ırma-

ğın rengi sarıya dönüyor. Bu manzaranın da değişmez bir anısı var. Daha geç bir saatti, belki de sabaha karşı. Ders çalışmaktan yorulup pencereden dışarı bakmıştım. Nedense unutamadım o geceyi. Yağmurlu gecelerde ne zaman bir pencereden bir sokağa baksam, nerede olursam olayım, aklıma o gece gelir. Neler düşündüğümü, neler hissettiğimi hatırlamadan – sadece bu görüntü. Umutlu muydum –öyle olmalı, yaşım yirmi bile değildi– neler bekliyordum? Aynı gecenin sabahı mıydı, emin değilim, yağmur dinmiş, bulutlar dağılmıştı gün ağarırken; gene pencereden dışarı bakmıştım. Beklendiğimi hissetmiştim. Bilmediğim bir şey, henüz tanımadığım insanlar beni bekliyorlardı. İnsanın beklentileri olmasından daha müthiş bir şeydi beklendiğini bilmek – sanmak.

"Ne güzel söyledi," diyor babam "helal olsun adama."

Işık hızıyla zamanımıza dönüyorum.

Annem babama hak veriyor. Benimse bir ağrı saplanıyor alnımın sağ yanına.

Sessizliğime, tepkisizliğime çok kızdığını kaçırdığı bakışlarından anlıyorum. Bana bakmadan benimle konuşuyor. Kendi söyledikleri onu daha da sinirlendiriyor; bu döngüyü biliyorum. Yüzü adamın yüzü kadar çirkinleşmiyor, bununla avunabilir miyim? Söyleyecekleri bittikten sonra yüzüme bakıyor; bu bakışı tanıyorum.

Pencereye dönüyorum yeniden; ne sokak lambası ne yağmur bu kez. Camın ıslak, su damlacıklarıyla parçalanmış sırrında o bakışın bir benzeri.

GECEDE TUHAF GÖLGE

Hava kararmaya başladıkça kalabalık artacak, görünmezleşip rahatlayacağım. Şu anki beklentim bu. Tuhaf bir gölgeye dönüşeceğim kalabalığın içerisinde. Siyah gömlek doğru seçim olmuş, kendimi tebrik edebilirim. Bir saate yakın ne giyeceğimi düşünüp durdum dolabın karşısında. Kaç seneden sonra böyle bir kutlamaya gideceğim için biraz paniklemiştim. Yanımda ne giyeceğimi soracağım birinin olmaması da cabası. Görünmek istememem de büyük palavra ha. Kimi kandırmaya uğraşıyorsam hâlâ? Bir yanım görünmek istiyor ki ne giyeceğimi o kadar düşündüm. Ekrem'le Oya'yı rezil etmemek için diyerek kimi kandırabilirim? Kimin umurunda? Kimin ne derdi var senin yaptıklarınla, söylediklerinle? Kaçamak yanıtlarının üzerine gidip seninle hınzırlığına didişecek biri mi var?

Ekrem'in yaş günü, ama Oya o kadar ısrar etmese gelmezdim. Havam değişirmiş, insan içine çıkmalıymışım artık. Beni böyle odamda sessiz dalgın gördükçe çok üzülüyormuş. Hem... hem yeni birileriyle tanışırmışım. Bu söze tav olmadığıma kimi ikna edebilirim? İçimden kesin gitmem, doğum günü de neymiş, ne işim var, diye geçirirken, bu sözü duyunca gitsem mi demeye başladığımı ben biliyorum en azından – başkasının da bilmesi

gerekmiyor zaten. Oya da sezmiş olmalı beni bu cümleyle kandırdığını. O benim o sözle değiştiğimi gördüyse, ben de onun dudaklarındaki alaycı kıvrımı gördüm. Kendime de haksızlık etmeyeyim, hemen yeni birileri, hadi bunu geçelim, "yeni biri" olsun demiyorum, ama yeni birinin karşısında ne halde olacağımı merak ettiğim için geldim biraz da. Bir de... yeni birilerinin ilgisini hâlâ çekip çekmeyeceğimi görmek istiyorum. Bu yaşta? Gülerler adama.

Şu son on beş yıl çekip alınmış gibi, her şeyiyle – öyle bir boşluk. İyi yanı; on beş yıl önceki halim baş verdi o boşluktan. Ne demeye buraya geleyim yoksa? O zamanki beklentilerimi gardırobun neresine koymuşsam, siyah –parti– gömleğimi buldum, onları bulamadım, yine de geldim. Oya da on beş yıl öncesine gitmiş olabilir mi? O zamanlar da arkadaşlarına beni ayarlamaya çalışırdı. Nasıl şişinirdim, "Senden iyisini mi bulacaklar? Her bir şeyden anlarsın, ağzın laf yapar, kibarsın, hoşsun..." dediğinde. Bugün de beni tanıştırmayı düşündüğü bir arkadaşı vardır aklında, boşanmış, akıllı, hoş bir kadın. O zamanlar bir iki arkadaşıyla tanışıp görüşmüştüm, ama Oya'nın bende bulduklarını bulamamışlardı, belki de ben saklamıştım. Ya da hiç yoktu!

Oya ev sahibesi olarak herkesle, her şeyle ilgileniyor. İyi bir yönetici olduğunu burada da kanıtlıyor. Okul zamanı da böyleydi; bizim düğüm ettiğimiz işleri bir iki hamlede hal yoluna koyuverirdi. Kapıda beni karşılarken şaşkınlığını gizleyemedi. İnanmamış demek ki geleceğimi söylediğimde. İnsan, yalan söylemeyeceği bir iki kişi kalsın istiyor hayatında, –öyle mi sahiden?– öyle olmasa da, en azından susmayı yeğleyeceği.

"Çok sevindim gelmene, Ekrem de çok sevinecek?"

"Nerede doğum günü çocuğu?" Koca deveye de "çocuk" dedim ya... Ne kadar da sevimliydim, uysal, kibar

ve hoş. Öyle bir şeyler işte! On beş yıl öncesine gittiğini zanneden birinden her türlü ahmaklık beklenir.

"Kızın kursu vardı bugün, onu alıp gelecek, birazdan burada olur."

İnsan gidip gitmemek konusunda bu kadar kararsız kaldığı yere ne demeye erkenden gelir ki? Erkenden kaçabilmek için mi? Ya da kalabalık olmadan bir iki laf etmek için mi davet sahipleriyle?

"Bizimkilerden kimleri çağırdınız?"

"Altan'ı aradım, ama şehir dışındaymış, bu sene tatili erkene almışlar. Hüseyin'in de yurtdışından misafirleri varmış, belki onları da alıp gelecek. Burayı bu mevsimde çok seviyormuş."

Gülümseyerek kulağıma eğilip:

"Her zamanki Hüseyin işte," dedi, "sizin için değil, misafirlerime mekânı göstermek için geleceğim demiş olduğunun farkında bile değil."

Kısık sesle konuşmanın kardeşliğine katılmalıyım ben de.

"Misafirleri olması iyi," dedim zaten kısık olan sesimi daha da kısarak, "onlarla ilgilenir."

Sağ eliyle omzumu sıkıp başını sallayarak hak verdi. Güncel değil tarihi bir yakınlığımız var Oya'yla. Böylece bir kez daha üzerinden geçtik yakınlığımızın, fena olmadı. Yeter, tadında bırakmalı, Yeni konukları geliyor, çok meşgul bugün – bugün, yarın ve daima... Aklıma gelen şarkılar bile kaç yıllık, işimiz var!

"Ben biraz bakınayım ortalığa" dediğimde, "Dur biraz," demedi. En azından "Kaybolma," demesini beklerdim, bir abla gibi, onca işinin arasında beni gözetir diye ummuştum, yapmadı.

Ekrem de geldi işte. Konuklar çevresini kuşattılar. Hemen gitmeyeceğim yanına. Gece uzun, bir ara gider kutlarım. Daha önce onlarca kişinin yaptığı yaşımızla ilgi-

li şakalardan birkaçını yapar, görevimi tamamlarım. Şimdilik güneşin batışını, göğün ve denizin turuncudan laciverde geçişini seyredip buranın tadını çıkarmalı. Manzara baştan çıkarıcı, ama görünmezleşebilmek için kalabalıktan çok uzaklaşmamam gerek. Davetin gizemli konuğu, herkes güle oynaya konuşur kaynaşırken, deniz kenarında içkisini yudumlayan siyahlı yalnız adam olmamalıyım – düşüncesi bile korkunç. Ama daha korkuncu var, üstelik bunun birazdan başıma gelmesi an meselesi, hiç tanımadığım biriyle göz göze gelip karşılıklı gülümsemek, adamın bunu bir çağrı sanıp konuşmaya başlaması. Sorarlarsa kendimi kim olarak tanıtsam? Ekrem'in okul arkadaşı olduğumu mu söylesem, şirketinde çalıştığımı mı? Çalışanlarını da doğum günü partisine çağıran patron olmak ister mi acaba sevgili arkadaşım? Duysa ne kadar kızar. "Deve," der, "seninle bin yıldır arkadaşız, bizimle çalışmaya başlaman daha ne kadar oldu?" Çok olmadı, değil mi? Neden bana çok uzun süredir onun yanındaymışım gibi geliyor, aradan çekip alınan on beş seneden olmasın... Nankörlük, biliyorum, en dibe vurmuş halimdeyken bana ellerini uzattıkları halde yaranamıyorlar.

Kendisini çekiştirdiğimi hissetmiş gibi Ekrem bitiverdi yanımda. Sırayla bütün konuklara hoş geldin diyeceğini tahmin edemedim. Krallar gibi bir yerde sabit durup tebrikleri kabul eder sandım. Sarılıp öpüştük. Geldiğim için teşekkür etti. Herkese etmiştir, özel bir şey değil. Nasıl olduğumu sordu, bak bu özel işte, gelmeme o da şaşırmış olmalı. Oya'nın yapmadığını yapıp o sırada yanımıza yaklaşan bir çiftle beni tanıştırıp uzaklaştı. Dost kazığı.

Havanın, iklimin ve mekânın ne kadar güzel olduğundan konuştuk bir süre. Havadaki nemden, iklimin bu mevsimde böyle olmasının hayra alamet olmadığından ve bu gösterişli mekânın büyük olasılıkla imara aykırı

inşa edildiğinden söz edip morallerini bozmadım. Hak verdim. Her şey çok güzel. Dünyaya buradan bakınca her şey uyum içerisinde. Değişim sonsuz, az önce turuncuydu, şimdi lacivert, az önce gergindim, şimdi gevşedim, şaraptan olmalı, eşiniz de bir zamanlar hoş bir kadınmış, ama çok üzmüşsünüz yıllar içerisinde, bir tuhaf bakar olmuş size. Aman, dikkat edin, iyi bilirim bu bakışları, canınız yanar sonra, giderken çok şey götürebilir sizden.

Ben mi dayanaksızım içkiye? Bir kadehte gevşedim, ama parti arkadaşlarım –ne zaman kalabalıklaştılar böyle– iklimin ve mekânın güzelliğini unutup anında gerildiler. Aç değil, açıkta değiller, ama her şeyden şikâyetçiler. Kendileri gibi düşünenleri çok aramış, zar zor ancak bu partide bulabilmişler gibi, birbirlerinin sözünü kesip giderek şiddetini artırarak sürdürüyorlar şikâyet etmeyi. Ben buralarda yokken neler değişmiş böyle? (Ha, ha... sevdim bu "ben buralarda yokken" sözünü.) O zamanlar herkes ne çok şeyden keyif aldığını anlatma yarışındaydı –ondan da tiksinirdim ya– şimdi kim ne kadar çok şikâyet ediyorsa, o kadar önemli galiba. Memleket çok değişti, diyenler çok haklı. Ben de –şikâyetlerimle sizin yarışınızda sıralamaya giremeyecek olsam da– sizden şikâyetçiyim baylar, bayanlar; öyle konuşuyorsunuz ki duyanlar bir zamanlar buraların güllük gülistanlık olduğunu düşünecek. Bir de bizden duyduğunuz zaman yüzünüzü ekşittiğiniz kelimelere ağızlarınız ne çabuk alıştı böyle – kelimelerimizi bırakmadınız bize. Bir "biz" de kalmadı, haklısınız, bundan ötürü kimseye etmem şikâyet.

O kadar gevezeleştim, yine de yaya kalıyorum yanlarında. Öylesine coşkuyla şikâyet ediyorlar ki sözümü tamamlayıp ağlayamıyorum kendi halime. Gezegeni kapladı şikâyetleri, düşmanlarının bir kısmı da galaksinin başka köşelerinde pusuya yatmış olabilir. Ahmaklığın sınırları genişledikçe genişliyor, beni de içlerine aldıkları

belli, uzaklaşamıyorum yanlarından. Kendilerini öyle kaptırdılar ki anlattıkları şeylere, çok rahat görünmezleşebilirim, içki almaya gidermiş gibi, hoop diye süzülerek ayrılabilirim bu müşteki çemberden, kimse fark etmez, şu an bile farkında değiller varlığımın, beni de kendilerinden sanıyorlar, bizden biri. Yapamıyorum. Belki de ahmaklık değil; kefaret ödüyorum böyle. Bu gibi adam ve kadınlarla bir araya geldiğimde nasıl olup sessiz kalabildiğimi sorup durmuş birine birikmiş dağlar kadar borcum var. Ucundan başladım ödemeye – uzun vadeli düşük ödemeli kampanya! Borçlar böyle bitmez –bilmem mi, Ekremlerin şirketin finansından sorumluyum–, ama günü döndürürüz döndüğünce. Günü döndürmek bir şey değil, kolaysa onu döndür be adam.

Onu hatırlayınca –unutmuş muydum?– gerginlik katsayım çember kardeşlerimle eşitlendi, nedeni çok farklı olsa da. Ne kadar rahattım az önce, ne çabuk değişti her şey? Susmayı beceremememekten korkuyorum şimdi. Daha ne kadar saçmalayacaklar bakalım? Daha ne kadar dayanabileceğim? Az önceki kadar sabırlı olamayabilirim. Onlar da üstüme üstüme geliyorlar sanki. Geometrik oranla artıyor ahmaklık, üstelik çokbilmişlik ve kibir kaplı – paket halinde. Allahım, nasıl da biliyorlar bunca kötülüğün nedenini. Bebekler kadar saf ve masumlar üstüne üstlük (ah bu başkaları, onlar çok kötüler, herkesi kandırıyorlar), ama cahil değiller, neler olup bittiğinin pekâlâ farkındalar, (kanmıyorlar, cesurca, dalkılıç gidiyorlar üzerlerine). Birbirlerini onaylamaktan da bıkmıyorlar, hiçbirinin onaya gereksinimi olmadığı halde, o kadar da eminler kendilerinden. Korkan insanların terinin farklı koktuğunu okumuştum bir yerde; çember arkadaşlarım parfüm kokuyorlar, az biraz yaklaşınca da alkol ve aromalı tütün kokusunu alabilir insan – korkularını ele veren seslerindeki titreşim. Öfke dolular, kıstı-

rılıp kalmışlar gibi... Kışlık Saray'da... Yok canım, daha neler. Delilik, ahmaklık bulaşıcı galiba; kaçıp kurtarmalıyım kendimi.

Oya'yla Ekrem'e bakınıyorum uzaktan. Sevgili arkadaşlarımın gözlerinde de bu çemberdeki korkudan var mı? Karanlık iyice çökmüş bahçeye, gözlerim seçemiyor. Siluetlerinden, gölgelerinden çok da farklı olmadıklarını seziyorum. Üzerlerinden davet sahibi elbiselerini çıkarsınlar, onlar da başlarlar söylenmeye. Epeydir içki de getirmediler bu köşeye, garsonlar da korktu mu nedir şikâyet çemberinin hışmından. Biriken bütün hırsların her an kendilerinden çıkarılabileceğini sezmiş olmalılar. Çemberden biri daha söze soyunu sopunu, bugüne dek yaptıklarını sayıp dökerek, "Ben ki..." diye başlayınca, "Pes" deyip gözüme kestirdiğim ilk garsona doğru seğirtiyorum. Bir dikişte içmemeliydim, haklısınız garson bey, ama siz yaşamadınız benim yaşadığımı. Sizin yanınızda seslerini kısıp kaş göz işareti yapıyorlardır, ben onlardanım nasılsa, yallah deyip veriyorlar odunu ahmaklığın ateşine.

Oya'nın sesi geliyor uzaktan. Davete gelenlere teşekkür edip Ekrem'in nasıl iyi bir koca ve baba olduğunu anlatıyor. Kalabalıktan birileri laf atıyor, gülüşüyorlar topluca. Ne dediklerini duyamadığım halde, herkes gibi alkışlıyorum, Oya'yı, Ekrem'i, şakacı arkadaşlarını. Müziğin sesi artıyor alkışların ardından, dans etmeye başlıyor arkadaşlarım. Korku çemberindekiler de Oya'nın konuşması ve dansla gevşemiş görünüyorlar azıcık. Ömür mü geçer onca şikâyetle... Onları mı koruyorum, onları mı savunuyorum? Hayır, hayır, hayır... Başka bir şey demeye çalışıyorum. Demeye çalışma, ne diyorsan onu de o zaman. Diyemiyorum ki. Bunu bile söyleyemiyorum.

Aynı yerde dikilip durmaktansa kalabalığın arasında

dolanmak daha iyi. Rüzgâr tamamen kesildi, ya da şarabın sıcağı bastı. Denize doğru yürümeli, biraz olsun esiyordur. O tarafta da küçük çemberler var, kimsenin yüzüne bakmadan yanlarından geçmeli, es kaza tanıdık biri çıkar, ya da birine benzetip selam verirler. Sonra yeni bir çember meclisinde dinle dur konuşulanları.

Denizin rengi öyle muhteşem görünüyor ki, ürperiyorum. Bu lacivert karanlık çok çekici, bir sandalla açılıp kendimi tam göbeğine bırakmak istiyorum. Bir o kadar da ürkütücü – ya sonra? Sonsuza dek bu noktadan denize bakacakmışım, denizin rengi hiç değişmeyecekmiş, ne tam siyah ne daha açık. Hep bu tedirginliği duyacakmışım –duymadım mı zaten?– ne tam burada, ne daha açıkta. Deniz öteden beri bir şeyler vaat eder gibi gelir bana –yolculuk mu desem, dinginlik mi?– bu yüzden hem imrenir hem şaşarım, evi, işyeri denize nazır olanlara. Böyle bir yoğunluğa nasıl katlanılır, aklım almaz. Bak işte, on dakika baktım, başım döndü, feleğim şaştı; gidemeyeceğim yerlere gitmek, arayamayacağım birini aramak istiyorum. Her şeyin mümkün olduğunu söylüyor bu lacivert, ama peşinden her şeyin geçici olduğunu eklemeyi unutmuyor. Ne yapacağımı bilemiyorum. Anca başımı çevirip gözlerimi kaçırırım denizden; tek bildiğim bu, tek korunağım. Yapmamayı seçmiş olsam –inansam buna, kendimi ikna etsem en azından– gam yemem. Ne olurdu deminki adamlarla kadınlar çevremi çevirip ortalığa kibirlerini, şecerelerini, tanıdıklarını, bildiklerini, öngördüklerini, bilmem kimden duyduklarını, bilmem kim olduklarını saçtıklarında, "Şu lacivert denize bakın, efendiler, dikkatli bakın, hiçbir şey düşünmeden, bu manzarayı gören kelepir bir arsa kapatmayı falan geçirmeden aklınızdan, bakın, nasıl da eşitiz karşısında değil mi?" diyebilseydim. Anlarlar mıydı? Ne önemi var, onlara mı söylüyorum bunları!

Oya bana doğru geliyor. Toparlanmalıyım. Derin bir soluk alıp yüzümü yıkamışım gibi alnıma düşen üç tel saçımı elimle arkaya atıyorum. Zilzurna olana dek içtiğimi sanmamalı – daha çok var ha ona. Ne de olsa patronumun karısı. Bir gün bana bunu hissettirmedikleri halde, neden hep aklımda?

"Nasılsın? Sıkılıyor musun?"

"İyiyim, manzara nefis. Baksana..."

"Harika," diyor koluma girip, deniz, lacivert, sonsuzluk, eşitlik umurunda değil, önce üzerine aldığı işleri bitirmeli, "seni biriyle tanıştıracağım."

Birinci çinko!

"Niye gülümsüyorsun öyle."

"Bugün beni biriyle tanıştıracağını tahmin etmiştim."

"Kaç kişi kaldık oğlum, birbirimizi koruyup kayıracağız artık. Bu kez kurda kuşa emanet etmem seni, elimle evereceğim."

Oya da mı sarhoş? Sesindeki sigara yorgunu sertlik artmış, kahkahası bile hırıltılı.

Bense gülemiyorum. Korunması kayırılması gereken biri olduğumu bilmiyor muydum, ne demeye bozuluyorum şimdi! Onlarda bu hissi uyandıran ben değil miyim? Benim halim onların diline tercüme edildiğinde ortaya bu çıkıyor – neler kayboluyor tercümelerde. Buraya biraz da kayırılmak için gelmedim mi? Eh, zamanında ben de az kayırmadım onları, haberleri bile olmadı, canları sağ olsun, bilmeleri gerekmiyor. Kayırdığım onlar mıydı sadece?

"Dalgınsın, nasıl biriyle tanıştıracağımı mı düşünüyorsun?"

"Yok yahu, şaraptandır."

"Çok içmiyorsun değil mi?"

"Bir iki kadeh, gevşeyecek kadar."

Şeytan diyor gevşeyebileceğin kadar gevşe; gecenin ve bu kalabalığın bütün gerginliklerini al, sen de kurtul, onlar da kurtulsun – ayılmayacak olsam sabaha!

"Bak şu kadın," diyor Oya, eliyle değil burnunun ucuyla göstererek, "siyahlı olan, çok tatlı biridir."

"Acımıyor musun kadına?"

Yüzü sertleşiyor birden. Kızgın bir abla şimdi; beni benden korur gerekirse. En başta yapması gereken buydu, daha yeni anlıyor.

"Ne alakası var? Senin gibisini mi bulacak?"

İkinci çinko! Benim gibisi ya, benim gibisi. Var mı benim gibisi! Yıkılırken rüştümü ispatladım onlara. Geç de olsa, neyin ne olduğunu anladım, ellerine tutunup ayağa kalktım. Onlar biliyorlardı zaten, emindiler, ben öyle biri değildim.

Bu mu ayağa kalkmış halim?

Tanıştırılıyoruz. Oya beni övüyor, arkadaşlığımızı; yıllarca görüşmeyip kaldığımız yerden sürdürmemizin ayrıksılığını. O konuşurken kadınla birbirimizi tartıyoruz sezdirmemeye çalışarak. Çok hafifim yanında, çok – görür görmez anladım. Alımlı bir kadın, dimdik duruyor, makyajında en ufak bir falso yok, yaşından genç gösteriyor, kendine iyi bakmış; pek sıkıntı çekmemiş olmalı. Oya'yı dinlerken kibar bir gülümseme yerleşiyor yüzüne, artık yüzüme bakmasında sakınca yok –tanıştık–, ama ben onun kadar cesur değilim, kaçırıyorum bakışlarımı. Şimdi ayakları ve dizinin az yukarısına kadar bacakları görüş alanımda. Arada başımı kaldırıp yüzüne bakabiliyorum. Utanıyorum aklımdan geçenlerden. Zihnimi toplamaya çalışırken Oya'nın kadının kim olduğuna ilişkin söylediklerini dinlememiş olduğumu fark ediyorum, bir kez daha al basıyor yüzümü.

Yakınlardaki garsona el edip çağırıyorum. İçecek bir şey isteyip istemediklerini soruyorum. Kadın içtiğimin

aynısından istiyor. Oya hayır anlamında sol elini salladıktan sonra beni elimdeki kadehe emanet edip ayrılıyor; ilgilenmesi gereken başka konukları var. Bizse susup bakışıyoruz bir süre. Bir şey söylemeliyim, bana düşer, ne desem, burada toplananlarla ilgili hislerimi söyleyemem, kendisini alımlı bulduğumu asla. Biraz daha susarsam, bir yolunu bulup uzaklaşacak yanımdan. Bu düşünceyle ürperiyorum. Neyse ki ötelerdeki lacivert yardımıma yetişiyor. Saçlarının loş ışıkta laciverde çaldığını fark ediyorum o an.

"Denizin rengi buradan ne kadar hoş görünüyor," diyorum. Kurduğum cümle ne kadar boş, diye tamamlıyorum içimden.

"Evet, haklısınız," deyip bir yudum alıyor kadehten. Olacak şey değil, gözlerim keskinleşiyor; karanlıkta altdudağında kalan bir damla şarabı dilinin ucuyla içeri aldığını seçiyorum. Bu da bordo bir karanlık, çok koyu kan, eşsiz yoğunluk; biraz daha bakarsam tutacak. İçine süzülebilirim, sonrasında tek parçam kalmayabilir. Geçmişim olmamış; geleceğe varmayacağım. Gördüğüm şeyim sadece, kavisli bir karanlık, birazdan o da kalmayacak. Daha fazla bakamıyorum, gözlerimi dudaklarından kaçırıp denizin olduğu tarafa çeviriyorum. Lacivert korur mu beni? Korumuyor, çok uzakta. Lacivert de değil üstelik.

Müziğin sesi artıyor birden, başımı çevirince anlıyorum, canlı müzik başlamış. Böyle bir kutlama için biraz sert bir müzik. Keskinleşen gözlerimi kısarak bakınca gruptaki bas gitaristi tanıyorum: Oya'yla Ekrem'in oğulları Emre. Geçenlerde babasının yanına uğradığında sohbet etmiştik biraz. Alıp başını gitmekten söz etmiş, burada müzik yapmanın zorluklarından dert yanmıştı. Küçüklüğünü bilirim, o da beni anımsıyor; çok güldürürmüşüm onu küçükken, öyle diyor. İnanamıyor insan.

Emre'yi tanıyıp tanımadığını soruyorum, "Elbette tanırım," diyor.

Sahne gibi ayrılan yere gitmeyi öneriyorum. "Dinleyen yok çocukları."

"Gürültülü olmaz mı orası?" diyor.

"Asıl bu çemberler gürültü," diyorum.

Boş gözlerle bakıp, "Çemberler?" diyor. Bakışlarına takılıyor gözüm, telaşla sağa sola bakıp yanlarına kaçabileceği tanıdık yüzler arıyor.

Siz, ben, hepimiz, içinde dönüp durduğumuz çemberlerimiz... Değirmen taşlarımızın her dönüşünde sesi daha da artan tekdüze homurtularımız. Bu çocukları dinlemeyip de ne konuşuyoruz sanki. Hepsi gürültü. Dudağınız, bacaklarınız, efendiliğim, kibarlığım. Düşüncelerimiz gürültülü en başta, sözlerimiz daha beter, ya öbürleri, onların dertleri tasaları, iktidarları...

Bunları söyleyip söylemediğimden emin değilim, tek hatırladığım Ekrem'in Oya'ya söyledikleri:

"Ben dedim sana, bu aptal heriften bir bok olmaz dedim. Kendine benzetti o kadın bunu, kurtulamaz, dedim."

KASTİ FAUL

Kasten yaptığımızı düşünmeye başladım; rastlantı olamaz. Her seferinde şehrin cayır cayır yandığı saatlerde buluşuyoruz. Güneşle birlikte rüzgârı da kesen naylon tentelerin altında yalım soluyup bayat çaylar içiyor, anlatmasak hiçbir şey kaybetmeyeceğimiz şeylerden konuşuyoruz. Kışın da farklı değildi; göğün yere yaklaştığı havaları, o havalarda şehre şöyle yüksekçe bir yerden, o kara bulutların arasından –kendimizi de onlardan biri gibi duyarak– bakmayı sevdiğimiz halde, o havalarda evlerimizden çıkmayıp yağmurun indirdiği saatlerde buluştuk. Islansak, bir şeyler değişirdi belki, ama biz telaş içinde bir yerlere dalıverdik. Bordo çuhalar, geometrik desenli örtüler, kapalı pencereler, dökülmemiş küllükler karşıladı bizi – içimiz kalktı, ama biz kalkamadık. Şimdi olduğu gibi.

Çağırdığımızda gelmeyen garsonlara, kulaklarımızın çevresinde dönüp duran karasineklere, yüreğimizi hoplatan klakson ve tavla seslerine sinirlenip söyleniyoruz. Durmadan hoşnutsuz, pişmanmışız gibi görüştüğümüze; "Dağılalım artık" demeye üşendiğimiz için berabermişiz gibi. Değiliz oysa, iki güne kalmadan arıyoruz birbirimizi. Bütün balkon kapıları sımsıkı kapalı, camlarının birinde bile perdeler uçuşmayan binaların arasından,

içeride o saatte kimin ne yaptığını merak bile etmeden geçip saatlerce dolanıyoruz. Hep aynı sokaklar – açılmıyoruz kıyıdan. Dükkânların camekânlarına bakıyor, sadece toz görüyoruz. Arada sırada yeni bir gömlek, iki çift çorap alıyoruz, büyük bir iş yapmışız gibi omuzlarımız azıcık dikleşiyor. Oturduğumuz tentenin altında bulmaca çözecek mecal buluyoruz böyle zamanlarda. Tamamını çözmemiz gerekmiyor; bilemediklerimizi sormuyoruz birbirimize; sayfaları birbirine karışıp bumburuşuk olmuş gazeteyi birimiz bıraktığında öbürümüz alıp tamamlamaya çalışıyor. En sonunda boş karelere rasgele harfler yerleştiriyoruz – boş kalmasın diye. Atmadan önce gazeteye göz gezdirip resimlerine bakıyoruz, onları bile gördüğümüz söylenemez.

Uzun bir kuyrukta sıramızı bekliyoruz. Sırada karşılaşmış, tanışmışız; yarenlik ediyoruz. Sıra bize geldiğinde nelerin değişeceğinden konuşmuyoruz ama – uğursuzluktur, bereketi kaçar. Kendimizden bile saklıyoruz. Beklemekse beklemek, şanssa şans – kâğıt oynuyoruz belki de. Saat başı desteden bir kart çekiyoruz: "Yürüyelim mi biraz?" Ne yapsak tutturamıyoruz, onun attıkları bana, benimkiler ona yaramıyor. Elli ikilik deste içerisinde dolanıyoruz sil baştan. Çekirdek bile içlemiyoruz akşam yaklaşırken – ergen yaşlarımızın yaz uğraşı, beş on yıl arayla, farklı şehirlerde.

Yalnızken de pekâlâ yapıyoruz bunları. Ondan ayrıldıktan sonra akşamları odama çekildiğimde, ya da onunla buluşmayacağım bir gün, şehrin başka bir köşesinde, bir yerden bir yere yetişirken, bir işten bir başka işe, nefes nefese, kimi gün yalnız ve avareyken. Yapmakta olduğum işin, saatlerimi verdiğim uğraşın anlamları sıyrılıp dökülmüş oluyor. Bir uzun boşluğa bakar buluyorum kendimi. Bir sıcak gölgelik, havasız bir kahvehane, ne varsa yakınımda, kendimi atıp öylece duruyorum.

Tam onunlayken yapacağım şey, diyorum – geçer gibi olunca. Bazen çok sonra fark ediyorum; gideceğim yere aynı sokaklardan dört beş kez dolaşıp gittiğimde, ya da kestirme diye girdiğim sokaklarda kaybolup uzaklaştığımda. Kararsızlık içerisinde hangisine bineceğim diye bakınırken doğru otobüsü kaçırdığımı anlayıp beceriksizce koşarken.

Yine de aynı şey değil, onunla ya da yalnız yapmak bunları. O yokken telaşlanıyorum bazen, beraberken bana hiç dokunmadığı halde, kollarımda bir boşluk oluyor, göğüs kafesimde bir doluluk. Onunla katlanabiliyorum, onsuz hiç kolay değil. Başa gelince çekiyor da insan; yalnızken ya birazdan o uzun boşluk uzanırsa önümde diye beklemek zor.

Bunu fark edince onu bir süre aramamaya karar verdim. Eskisi gibi kendi başıma baş etmem gerektiğini düşündüm. Her zaman yanımda olamazdı –değildi zaten–, ne ben bekleyebilirdim bunu, ne o vaat edebilirdi. Hem neydi ki birlikte yaptıklarımız? Belki de büyütüyorduk boşluğu, birbirimizi eğlediğimizi sanırken kötülük ediyorduk. Öyle ya da değil, gücümüz artacağına azalıyordu işte. Aklıma onu aramak geldiğinde, bunları yineleyip durdum. Tespih çeker gibi. Hem neydi ki birlikte yaptıklarımız?

Birkaç gün sonra o aradı. Aramaya tövbeliydim, ama aranınca ikiletmeden gittim yanına. Yine günün en sevimsiz saatlerinde şehirdeki en şekilsiz binaların arasında yürüyüp tuhaf bir yerde çay içtik. Her şey eskisi gibiydi. Aynı saatte, aynı hareketlerle terimi sildim, kulağımın arkasından enseme inerken, sırtıma ulaşmadan; onun da sağ elinin başparmağını kemirmesi tam o anda ne kadar tanıdıktı? Daha önce hiç gitmediğimiz bir kafedeydik, yüzlerce kez gelmiş gibiydik, ne çok benzeri vardı şehirde. Sıkıcı değil güven vericiydi aynılıklar. O mini-

büse binip evine döndükten sonra ben gene aynı hareketlerle terimi sildiğimde o güven verici aynılık bir tehdit halini alacaktı, ama bu o anın meselesi değildi. Her şey aynıydı...

Ben öyle sanıyormuşum.

Sağ elini yumruk yapıp az önce kemirdiği parmağını öbür parmaklarının altında saklamış, avucunun kenarını yavaşça altdudağıyla çenesinin arasında gezdiriyordu. "Bu da bildik bir görüntü," diye geçirdim içimden. Hava sıcak, bulunduğumuz yer ruhsuz, çalan müzik saçmaydı. Akşama ne yapacağımızı, sabahı nasıl edeceğimizi bilmiyorduk, sürünerek çıkacağımız yataklarımızı toplamayacağımızı az çok kestiriyorduk, ama gün boyu yapmamız gereken şeyleri yapacak gücü nereden bulacağımıza ilişkin hiçbir fikrimiz yoktu. Bunu da sorun etmiyordum – her şey aynıydı. Arkama yaslanıp ayaklarımı uzatarak rahatsız ahşap iskemlede kaykıldım.

"Bir daha aramayacak mısın beni?" diye sordu.

Yeniden doğruldum. Bunu sorduğuna pişman gibiydi; başparmağı ağzındaydı, gözlerini masa örtüsündeki sigara yanıklarına dikmişti. Birbirimizi aramamızın bir sırası, zamanı yoktu, daha önce de onu günlerce aramadığım olmuştu. Ne değişmişti de bunu sormak gelmişti aklına? Aklımı mı okumuştu? Hem kesin bir karar mıydı ki benimki? Karar dediğin ihlal etmek için alınmaz mı diye geçirmemiş miydim az önce kaykılırken?

Onu aramayacağımı nereden çıkarttığını sordum.

"Hiç," dedi. Soru sorduğumu sanırken yanıt vermiş olmalıyım, başını "kabul" anlamında öne arkaya yavaşça salladı. İlk kez onun yanında onu özledim, sersefil dolanıp durmalarımızı, hiçbir şey almadan, hiçbir şeye doğru dürüst bakmadan girip çıktığımız tozlu dükkânları...

"Sıkılıyorum böyle," dedim, ne dediğimi bilmeden.

"Yeni bir şey değil bu," dedi.

Gizli bir anlaşmamız varmış, bütün kurallarını birlikte koymuşuz, kaç zamandır sıkı sıkıya uyduktan sonra onu aramayarak ihanet etmişim gibi suçluluk duydum. Savunacak halim yoktu kendimi.

"Ne yapacağız?" diye sordum.

Omuzlarını silkip:

"Sen bilirsin," dedi, "aramak istemeyen sensin."

"Öyle bir şey yok. Değişen bir şey yok," dedim.

Her şeyin sonsuza dek değiştiğini ikimiz de anlamıştık, ama tam bize göreydi benim böyle debelenmem ve onun hiçbir şey dememesi.

DİKEN UCU

Onu özlediğim için aradığımı sanmış olmalı. Özlemedim diyemem, ama özlediğim o mu, bundan emin değilim. O kitabı geçen akşam elime almasaydım, onu aramak aklıma gelmezdi. Boş gözlerle kitaplığa bakıyordum – ne sık yapar oldum bunu. Okunmuş okunmamış, çeyrek yarım bırakılmış kitapların ne anlattıkları, ne hakkında oldukları değildi aklımdan geçenler. Ne zaman aldığımı, okurken neler düşündüğümü hatırlamaya çalışıyordum; fotoğraf albümüne göz gezdirirken birdenbire karşıma çıkan hem tanıdık hem yabancı bir yüzü tanımaya çalışır gibi, altını çizdiğim satırlara, sayfaların sağına soluna tanıdık bir elyazısıyla düşülmüş notlara bakıyordum. O kitap neden dikkatimi çekti, bilmiyorum; yazarını sevdiğim halde onca senedir okumadığımdan olabilir. Rasgele bir sayfasını açıp karşıma çıkan öyküyü okumaya başladım – eskiden şiir kitaplarından fal tutardık ya, öykü falı tutmamıştım hiç. Kaptırıp gideceğimi sanmıyordum, birkaç satır okur bırakırım diyordum, tam tersine birdenbire sarıp sarmaladı. Koltuğa çöktüm, çay falan koymadan, her hafta zevkle izlediğim televizyon dizisinin başlamak üzere olduğunu unutup bitmesin diye ağırdan alarak okudum. İki kadın öğle rakısı için buluşmuşlardı. Demet o zaman geldi aklıma. Neden görüştüğüm arkadaşlarım-

dan biri değil de Demet? Kitaptaki kadınlar da sık görüşmüyorlardı, ama bizimki kadar açılmamıştı onların arası. Bizse artık arkadaş değil, eski arkadaşız. Görüşmeyeli kaç yıl oldu anımsamıyorum bile. En son bir pazar günü alışveriş merkezinde rastlaşmıştık, küçük oğlum sohbet etmemize izin vermemişti. Kaç yıl önceydi?

Eskiden birbirimize sitem ederdik, "Aramıyorsun hiç, aşk olsun," derdik, "Hangi dağda kurt öldü," diye laf çakardık es kaza aranmış olsak. Kendisine sitem edilen mazeretler sıralamaya başlardı; çocuklar, iş güç, şehir, mesafe, gaile. Nicedir sitemleri de, mazeretleri de bırakıp rahatladık. Onları da bırakınca pek bir şey kalmamış. Birinci kadehlerin sonunda söyleyecek söz bulamıyoruz; bütün o mazeretlerin yekûnunun ne tuttuğunu, bol sulu rakı eşliğinde yarım dilim beyazpeynir, az biraz söğüş, çatalın ucuyla haydari, ikişer iri fasulye tanesi ile birer dilim kızarmış kepekli ekmek yiyene kadar sayıp döktük işte. Aradaki sessiz bakışları –kilo mu almış ne, göz kenarları kırış kırış, nerede o eski havası, neşesi, çökmemiş, ama pek de bir şey kalmamış– saymıyorum; eşit oranda pay ettik hepsini.

Başka türlü olamaz mıydı? Yıllarca üzüldüm durdum, olabilirmiş de, beceremezmişiz, en çok da ben beceremezmişim diye. Daha çok üzülmemek için aramadım. Eskisi gibi olmaması, olamamamız, olamayacağımızı bilmek ürküttü beni. Hele hiçbir şey olmamış gibi davrandıkça iyiden iyiye batışlarımız. Çıkarttığımız rezaletler bile sevimli gelmemeye başlamıştı. Eskiden günlerce övünerek anlatırdık birbirimize, kerelerce. Neydi o geceki halimiz, sen nasıl da bağıra çağıra ağladın, ne biçim korkup pıstı serseri, tek söz edemedi, hele o ben sana değil seninle geçen zamana ağlıyorum deyişin, bütün makyajının sel olup akması, sana da bana da bakamaması, bana kızışın sonra, ah canım, ne dedindi sonra, ne di-

yeceğim, ikinizin de belasını istedim, sana da bela okuduğumu görünce başını azıcık kaldırır gibi oldu it, öyle bir kızdım ki o zaman ona, sana sarılıp, senin belan benim, başka bela gerekmez sana, dedim, nasıl akıl ettin kız o lafı o anda, içim eridi biliyor musun, biz sarıldık ya o zaman, kesin kaçıp gitmek istedi ya, erkekliğine yedirmedi, yumuşadığını sandı, yumuşar mıyım, yumuşasam bile sezdirir miyim, bastım kalayı, herkes dönüp bize baktı değil mi, baktılar ya, seninki yerin dibinde ki kaç kat dibinde, dibine ettiğim...

Âdettendir bugünden konuşamıyorsak; yoksa anlatacak çok bir şey, kalmamışsa ya da hiç olmamışsa, eskilerden konuşmalıyız. Yapamıyoruz. Bu yüzden görüşmüyoruz ya, geçmişimiz de yok artık bizim – kalmadı.

"Niye gülümsedin?"

"Eski bir şey geldi aklıma. Oğlumla eskiden dükkâncılık oynardık. O manav olurdu, ben müşteri. Elma isterdim, 'Kalmadı,' derdi, armut isterdim, 'Yok, kalmadı,' ne istesem aynı cevap, 'Kalmadı.'"

"Çocuk işte."

"Öyle deme... Sonradan şunu anladım. Manavcılık oynuyorduk, ama elimizde ne elma ne armut vardı; o yüzden, 'Kalmadı,' diyordu."

"Ne kadar dikkatlisin."

Ne kadar dikkatliyim ya! Aklınca dalga geçiyor. Çocuk oyununda mantık mı aranır be kadın, diyor. Biz seninle nelerde ne aradık oysa, bulduklarımızı paylaştık, elmayı da, armudu da, şimdiyse dükkânlar bomboş. Hoş, şu var mı, bu var mı, diye soran da yok ya, yanıtımızı kendimize saklıyoruz: Kalmadı. Oğlumun "Kalmadı" deyişini neden anımsadığımı sormak aklına bile gelmiyor. Belli ki iyi kötü konuşuyor olmamızdan hoşnut; anlamlı anlamsız bir şey konuşalım, sesler, heceler, kelimeler gidip gelsin aramızda.

İşin kolayına sığındık. Kalmadı konuşacak şey, çocuklarımızı anlatalım. Kısa yoldan gidelim, güvenliği elden bırakmadan. Ara sıcakları söyleyip birer yudum aldıktan sonra, ne kadar hızlı büyüdüklerinden, huylarının kime benzediğinden, çocuk büyütmenin zorluğundan, yakında ergen olacaklarından, nasıl bir ortamda, kimlerle gezip neler yapacaklarını bilemeyecek olmanın telaşından konuşacağız. Bunları başka arkadaşlarımla da konuşuyorum, eminim o da konuşuyordur, antrenmanlıyız, cümleler akı akıveriyor, birbirimizi şaşırtmadan tamamlıyoruz öbürümüzün başladığı cümleyi. Bunun da adı sohbet oluyor! İki kadın, iki eski arkadaş yıllar sonra rakı içmek için öğlen vakti buluştular. Ne hikâye ama! Allahtan kimse bugünün öyküsünü yazmaya kalkışmayacak, başkaları da özenip birbirini aramayacak. Biz bile garson çocuk bırakacağımız bahşişi sayıp masayı sonraki müşterilere hazırlarken unutacağız; kızarmış ekmek kırıntıları daha uzun süre kalacak masada. Öyleyse konuşalım.

Benimle konuşurken yüzüme bakmıyor, kafamı delip geçen bakışları sokağın öbür ucunda bir yerlerde sonlanıyor – sokağın bir sonu olmasa kim bilir nerelere gidecek? Bir kızgınlık yeli geçiyor bedenimden, rakıdan değil, bakışlarından. Ardından, "Eskiden böyle bakmazdı," diye düşünürken yakalıyorum kendimi. Bu kez utancın yeli geçiyor yüzümden, kızarıyorum. Eskisi gibi olmasını umuyormuşum demek, ne tuhaf. Umut değil bu tükenmeyen – saflık. Kendi saflığıma şaşırıyorum bir kez daha. Buraya gelirken hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını biliyordum –biliyorum sanıyormuşum–, göreceğim her şeye hazırdım –bazı şeylere hazır olunmuyormuş–, şimdi anlıyorum gözlerine hazır değilmişim. O zamanlar, bir adı da "eskiden" olan masal zamanlarında, gözleri gözlerime değerdi konuştuğumuzda; saatlerce, bıkmadan usanmadan konuşurduk. Başkalarıyla konuşurken

bile gözlerimiz buluşurdu onunla; aynı yere bakarken bir yandan birbirimizin gözlerinin içine bakmayı sürdürürdük. Bakmadan bilirdim, yüzünden gözünden geçen gölgeleri. Birlikte baktığımız şeyi onun da beğendiğini görünce içim ışırdı; beğenmemişse sönüverirdi ışıltılar... Artık ışık düşürmüyor baktığı yere, çoktandır böyle; onun ışığını aramayı bırakalı çok oldu – biraz da gölge lazımmış, zamanla öğrendim.

İnsan kendi gözünü göremiyor. Benim bakışlarım da onun kafasını delip arkasındaki buzdolabının camından yansıyor olabilir. Eskiden onun gözlerinden yansırdı aklımdan, içimden geçenler. Şimdi boşluk. Belki ben de menzilsiz bakar oldum onun gibi. Yok, yine de kendimi kayıracağım. Hiç olmazsa gözlerimi kaçırıyorum ikide bir, bakamıyorum; o ise gözlerini hiç kaçırmadan boşluğa bakmayı sürdürüyor. Baktığı şey aramızdaki boşluk olsa; beni, boşluğu, bakışlarımın ardındakileri anlamaya çalışsa, ona kırgınlığımı, kızgınlığımı – bunlar da yok, öylesine bakıyor, sıkıcı müşterisinin daha önce onlarca kez anlattıklarını dinleyen bir danışman gibi.

Zamanında bizim nasıl olup da küsmediğimize şaşırıp er geç küseceğimizi söyleyenler –ne kadar da çoktular– haklı çıktıklarını düşünüyor olmalılar. Var mıdır, yılların ardından bizim görüşüp görüşmediğimizin çetelesini tutan? Niye olsun? Ne saçma! İnsan nasıl da inanıyor kendi kurgusuna, kuruntusuna? Eski sevgililer de mi? Onlar da! Başka bir şeyin çetelesini tutarken birer isim olarak geliyoruzdur akıllarına.

Bir faydamız onlara oldu sonuçta. Bir yerine iki çentik.

O zamanlar kavga eder, rezalet çıkarırdık. Bunları bıraktığımız gün çıkmışız anlaşılan birbirimizin hayatından. O günlerden konuşabilmeliydik. Soracak hesap kalmamış, derleyip toplamışız ortalığı –bir daha dağılma-

macasına–, çocukluk kavgaları kadar önemi yok yaşadıklarımızın, unutup gitmişiz, yine de ancak havadan sudan, çocuklardan... Derin bir pişmanlık içimde; ne demeye çağırdım bu kadını? Ah, bu kitaplar! Çok şey geride kaldı, her şey geride kaldı; neden konuşamıyoruz, neden konuşamadığımızı soramıyoruz bile birbirimize? Sonunda kavga etmeyeceksek, bin bir rezaletin ardından ağlayarak barışmayacaksak bir anlamı yok, ondan mı?

"Bana kızdığını biliyorum," derdi kaşlarını yıkıp, "ama kızman gereken ben değilim." Çok kızardım, çok üzülürdüm, bir zaman sonra –üç vakte kadar– anlardım ne demek istediğini. Anlamak yetmezdi ama; bir sonraki sefer, yine "Yeter," derdim, daha sert, daha şirret çıkardı sesim, "yeter... Allah aşkına yeter!" Daha bir dolu şey söylerdim – hatırladıkça utanıyorum. "Neden?" diye sorardım en çok. Sesimi tanıyamazdım.

Soruma yanıt vermez, kızarmış gözlerle burnunu çekerek, "Benim değerimi bilmiyorsun, anlamıyorsun" derdi. Onu ağlattığım için kendime kızar, kırılırdım. O anda aynı acıyı iki ucundan çektiğimizi hissederdim. O kadar çoktu ki ortak yanımız. Sorun da buydu – öyle sanırdım. Bu daha da üzerdi beni; iki kişilik –belki daha kalabalık– ağlardım. Hiç kimseyi onun üzülmesi uğruna sevemeyeceğimi düşünürdüm.

İnsan yirmi yıl bir başkasını diken ucu gibi taşır mı içinde? Görmese, aramasa bile... Gençlik deyip geçemez miydim? Geçebilseydim, şimdi neşeyle bunlardan konuşabilirdik. Tam içki mezesi olacak hatıralar. Ağlamayız da nasılsa artık. Kıkır kıkır güleriz; unuttuğumuz ya da hiç öğrenmediğimiz ayrıntıların üzerinden geçer, "Biz neymişiz," deriz. Kaç kez yeniden kurulan aynı üçgenin her seferinde iki kenarın birbirine sarılıp ağlamasıyla çökmesinin ardındaki gizli anlamları ararız.

Gizli anlamların peşinde değildim onu ararken. O

yılları, evimizi, yer minderlerimizi, mukavva kutudan kitaplığımızı, pembe-mor masa örtümüzü, yere sağlam basmayan iskemlelerimizi, bulaşık ve yemek sıramızı, gece çaylarımızı hatırlamak acı veriyordu; bu yüzden arayamıyordum. Birlikte hatırlarsak bağıra çağıra ağlayabilirdim. Yılların geçip gitmiş olmasına dayanamıyordum. Kavgalarımızı, kırılmalarımı, sitemlerimi, ilenmelerimi... hepsini deli gibi özlüyordum aklıma geldiklerinde. Bir daha kavga bile etmeyecek olmanın ağırlığıydı elimden kolumdan tutan. O öyküyü okuduktan sonra bir cesaret geldi, arayıverdim. Hatırlayabilirim sanmıştım. Hatırladım hatırlamasına, ama rahatlamadım. İçimdeki diken ucu yol buldu kendine. Çekip çıkarılmaz bir kıymık etimde.

"Sonra dedim ki müdüre, 'Bu kadın benimle uğraşıyor, çekemiyor beni.'"

Ne anlatıyor? Ucunu kaçırmışım anlattıklarının. Ne önemi var ki; sessizlik olmasın diye konuşuyoruz nasıl olsa. Birazdan da ben bir şeyler anlatırım, vakit dolar, akşam olur, dağılırız. Eve dönerim. Hiçbir şey olmamış gibi, hiçbir şey olmamasının mabedine.

Şu bu derken, Ahmet kız kıza rakı muhabbetinin nasıl olduğunu sorar.

"İyiydi," derim.

Geçen akşamki gibi en ukala haliyle laf dokundurur.

"Bu kadar yakın arkadaştınız madem, yıllardır neden tanıştırmadın benimle?"

"Anlaşamazsınız siz," deyip kesip atarım. Yalan değil!

Başını çevirir hızla, kısa bir an göz göze geliriz; bir kıymık da gözlerime.

KALDIĞIMIZ YER

Mahallenin dört yanından duyuluyor olmalı müzik. Amcaoğlu nereden bulduysa kocaman hoparlörler getirmiş, sazın tellerine vurunca binalardan yankılanıp kim bilir kaç sokak öteye yayılıyor ezgi. Güzel de çalıyor çalmasına ya, kendi sesi cılız kalıyor sazın gümbürtüsünün yanında. Davulcuyla zurnacı da başta ona eşlik etmeye kalktılar, sonra baktılar, onlar çaldıkça Amcaoğlu'nun sesi hiç duyulmayacak, çalgılarını bırakıp kenara çekildiler.

Amcaoğlu halay ezgilerine başlayınca mahallenin gençleri halaya durdular. Ne zaman büyüdü bunlar anlayamıyorum. Sanki zaman son yedi sekiz yılda daha hızlı geçti. Ömrü billah geçmez sandığım o cehennemi bir ay geçti ya, o arada mı hızlandı nedir, sıkıysa tut. Hiçbir şey yapmadan, hiçbir halta yaramadan geçen onca sene. Hêlin bacak kadardı, bak evleniyor işte.

Amcaoğlu kalabalığın içinde beni görünce gülümsedi, başını müziğin ritmine uygun sallarken kısacık bir an durup başını yavaşça eğerek selam etti. Sağ elimi göğsüme bastırıp gülümsedim. Geçen günkü konuşmamız geldi aklıma, boynumdan aşağı bir yel geçti. "Kardeşimsin," demişti, "lafı mı olur, Hêlin benim de bacım." Başımı çevirdim. Ceketimin cebindeki paketten bir tek sigara çıkarıp kalabalığın arkalarına seğirttim. Sırtımı duvara

verip çömeldim. Buradan Amcaoğlu'nun sesi hiç duyulmuyor, ama sazın, daha doğrusu hoparlörlerin maşallahı var, gümbür gümbür.

İtliğine mi yaptı, bir tür selam mı yoksa, sigaradan iki nefes almıştım, o türküye başladı. Ne zaman elinde saz görsem bunu çalmasını isterdim. Düğün ya, bugün her zamankinden daha hızlı çalıyor, müziğin ritmi sözlerdeki kederi dağıtır gibi oluyor – yazmalarının kenarıyla gözlerinin kenarını silmiyor kadınlar en azından. Ama halay çeken de kalmadı ortada. Başta bir ikisi denedi, ayaklarını ritme uydurdular, ama türkünün kederine uyduramadılar. Mümkün mü, evler toplanmış, denkler hazırlanmışken kalkıp oynamak; dağlar taşlar, yılanlar çıyanlar beklerken insanları... Bembeyaz bir duman yükseliyor şimdi kalabalığın üzerinden. Sigaralar yakılmış olmalı, gözler uzaklara dalmış, içler çekilmiş, alınan nefesler verilinceye dek –birkaç saniye değil, bir ömür– uzaklara gidilmiş olmalı. Eh, hiçbir şey elde edemediysek bir çırpıda göç kurup göç dağıtmayı öğrendik bunca senede.

Oldum olası çok severim bu türküyü. İlk ne zaman dinledim, kimden öğrendim bilmiyorum. Amcaoğlu köye gelen göçerlerden dinlediğimizi söyler. Göçerleri iyi anımsıyorum, ama türkü söyledikleri kalmamış aklımda. Şaşardım sabit bir evleri olmamasına, her mevsim başka yere göçmelerine. Üzülürdüm de... Be adam, sen kaç ev değiştirdin şu sekiz yılda, kaç şehrin sokaklarını arşınladın? Onların hangi mevsim nereye konacakları belliydi en azından. Senin ne kalktığın belli ne konduğun. Suyun burada da ısınır, ısındı belki de, anlamazdan geliyorsun, üç vakte yeniden düşersin yola. Amcaoğlun, Hêlincik, öbür akrabalar, onlar artık buralı; bak, Hüseyin Abi belediye meclisine girdi son seçimde – onlar adına sevin, bununla yetin.

Amcaoğlu sazını bıraktı. Marifetlerini gösterme sırası davulcuyla zurnacıda. Sıcak da bir bastırdı ki, akşam olmamış, güneş çekilmemiş gibi, şırıl şırıl terliyoruz. Ne sıcağı var bu şehrin... Yapış yapış, insanı olduğu yerde serseme çeviriyor. Deniz kenarına insek düğün bitince, oralar esiyordur. Gelir mi Amcaoğlu benimle? Konuşamasak bile birlikte denize bakar, sigara içeriz. Köyde amcamın davarlarını güderken –bin sene öncesi– çıktığımız tepelerden bize uçsuz bucaksız görünen vadiye baktığımız zamanlardaki gibi. Şimdilerde ne zaman deniz kıyısına insem, o vadideyim. Amcaoğlu'na da hatırlatıyor mudur o günleri? O zamanlar konuşur muyduk Amcaoğlu'yla? Konuşurduk zahir. On dört on beş yaşındayken söyleyecek sözü olmaz mı insanın? Heveslerimiz vardı, özlemlerimiz. Döner durur bunlardan konuşurduk.

"Nasılsın Amcaoğlu?"

"İyiyim Amcaoğlu... Sayende."

"Estağfurullah."

Sustuk kaldık bir an. Sustuk kaldık gene. "Sayende" demememeliydim, ama içime dolan şükranı geçen gün ifade edememiştim. Tutulup kalmıştım, bir iki geveleyip. Bir daha yinelemek istedim. Nereden bileyim, ikimizin dilinin de bu sözle tutulacağını. Hoş, başka zaman da doğru dürüst konuşamıyoruz ya, bu kez çamın iyiden dibine vurdum baltayı.

"Güzel çaldın, konuşturdun sazı."

"Abartma Amcaoğlu, bildiğim iki türküyü tıngırdattım işte. Hêlin'in düğününde çalmayıp ne zaman çalacağız?"

Köydeyken –milattan, milatlardan önce– sazını alır bize gelirdi akşamları. Dama çıkardık; o tımbır tımbır bir ezgi tutturmaya çalışır, ben tutturmaya çalıştığı ezgiyi anlamaya çabalardım. Hêlin minnacıktı o zamanlar, bizimse delikanlı yaşlarımız, bir iki kez benim yakalayamadığım

ezgiyi Hêlin biliverince, "Yuh olsun *bıra* senin kulağına," demişti. Bunu anımsattım. Bu da hataymış; omzumu tutup, hatta biraz da canımı acıtarak, "Kurtul be Amcaoğlu," dedi, "şu eski hikâyelerden." Der demez pişman oldu. Baltayı vurma sırası onda şimdi. Önce başını eğdi, sonra kalabalığa çevirdi yüzünü. Belki de, "Sen kurtul ki ben de kurtulayım," demek istedi. Ah, dilim dönse de onun kurtulması gereken bir şey olmadığını anlatabilsem.

Herkes unutmuş gibi yapıyor, ama biliyorum kimse unutmuyor. Adım gibi eminim; hatırlamadığımız rüyalarımızda hep oralardayız. Hatırlayamıyoruz bile, hatırlarsak içimiz acıyacak. Koruyoruz kendimizi. Bulunduğumuz yeri yurt sayabilmemiz için hatırlamamamız gerekiyor. Hatırlarsak yandık. Amcaoğlu'yla farkımız bu, o unutmuş gibi yapıyor, ben yapamıyorum.

Geçen gün uzun bir aradan sonra yanına vardığımda da benzer şeylerden konuşmuştuk. Konuşmak denirse... Bir kez daha anladım, şu dünyada başım sıkışınca yanına gidebileceğim, bir şeyler isteyebileceğim tek adam o. Ne var ki yanına gidemiyorum sık sık. Usanmasından korkmuyorum. Beni sever, usanmaz. Ona bir şeyleri hatırlatmak, ya da bir şeyler istemek için yanına gittiğimi sanmasından ürküyorum. Bir şeyler beklediğimi sanmasından... Yapar mıyım böyle bir şey? O gün yanına giderken yok muydu beklediğim bir şeyler? Vardı, ama o başka. Başka mı sahiden? Ne tuhaf; yanına gitsem de, gitmesem de, bir şey değişmiyor. Her durumda başına bir şeyler kaktığımı sanabilir. Her durumda ayaklarımdan tutup çeken bir şey var. Kurtuluş yok bu sancıdan. Belki de takılmamam lazım bu kadar; düşünüp durmanın, düşünüp kurmanın hiçbir faydası olmuyor, "Yok, o öyleyse bu da böyledir," gibisinden laflar senelerdir hiçbir şeyi değiştirmiyor. Bunca takıldığıma, aklımdan atamadığıma göre, sahiden de onun başına kakıyor olmayayım? Belki

de bunu bildiğim için gidemiyorum yanına. Böyle mi sahiden? Ben bu muyum yani? Bu kadar mıyım?

Değilim, olamam, olmamalıyım. Ne Türkçe anlatabilirim bunu ona, ne Kürtçe. Dil yok bunu anlatacak. Kabul etmeliyim, böyle gidecek. Her karşılaşmamızda ya bir şey eksik, ya bir şey fazla. Ne tuhaf, "O öyle değil," diyecek olsam, "O öyle işte, anlasana artık," dediğimi sanmasından korkuyorum. "Yahu nasıl kızarım ben sana," desem, kızgınlığımı anlatıyor olacağım. Gene en iyisi susup kalmak böyle. Gülümsemek, gülümsemeye çalışmak. Bazılarının gözleri de güler güldüğünde, yanakta gamze ya da dudak kenarında kıvrım gibisinden bir şeyler seğirir gözlerinde, göz kenarlarında, kirpiklerinde hatta. Sevinç taşır o seğirme, ya da sevinç taşar o seğirmeden – Amcaoğlu da onlardan. Ya ben? Ben nasıl gülüyorum acaba? Gülerken bile birilerini suçluyor olabilir mi gözlerim? İçi sıkılıyor mudur benimle konuşurken? Kim bilir, bunlar onun aklına gelmiyordur belki de. Takılıp kalan sadece benimdir. Kaçındığım, kaçtığım kendimden başkası değildir. Kendimden kaçarken Amcaoğlu'nu mu kovalıyorum? Unutamadığım için mi, ona da hatırlatmak istiyorum?

Yok yahu, ne hatırlatması, o hepten unutsun isterim. Ben hatırlıyorum, unutturmadılar –ya da unutamadım– ama o unutsun, gerekirse beni de unutsun. Aylarca uğramıyorum dükkânına. O merak ediyor, sorup soruşturuyor, haber salıyor, adam gönderiyor, buluyor beni. "Nerelerdesin," diyor. "Orada burada," diyorum. Bir yaş yok aramızda, ama büyük olan o ya, beni korumak zorunda hissediyor kendini. Sadece yaş farkından değil belki de. İşi gücü olan o, parası olan, evi ailesi olan o. Bilmiyor muyum, beni korumak istemesinin nedeni bunların hiçbiri değil. Keşke bunlar olsa sadece.

"Amcaoğlu," diyor koluma girip.

"Buyur," diyorum.

"Hadi Hêlin'in yanına gidelim biraz da, heyecanlıdır şimdi."

Hêlin, güzel bacım, ne kadar da hoş bu akşam. Güzelliğinden nasıl da utanıyor. Amcaoğlu'nun iltifatlarıyla iyice kızardı yanakları. Gülümseyerek bakıyorum yüzüne, baktıkça içim açılıyor, rahatlıyorum. Bir şeyler söyleyip ben de utandırmayayım kızı. Damat az ileride arkadaşlarıyla halay çekiyor hesapta, onun gözleri de bu taraftan hiç ayrılmıyor. "Ulan Musa," diyorum uzaktan, Musa'nın duymayacağı bir sesle, "bir gün üzersen bu kızı, enişte demem, bir ömür biriktirdiğim öfkeyi üzerine boşaltırım." Anam atılıyor, "Sakin ol oğlum," diyor, "bu hayatta üzülmek de var."

"Haklısın anacığım, üzülmek de var." Bugün kelimeler nasıl da bilenmiş çıkıyor ağzımdan. Bir kez daha anlıyorum, içimi sıkan, nefesimi kesen benden başkası değil. Gene Amcaoğlu dağıtıyor yarattığım saçma havayı.

"Bu eli maşalı üzülür mü hiç," diyor, "asıl Musa neler çekecek; onun için kaygılan sen." Hepimiz gülüyoruz, sadece anamın yüzünden bir gölge geçiyor.

"Yazıktır oğlum," diyor, gözleri dalıp gitmiş uzaklara, "öksüzün biri bu çocuk da."

Gülümsüyorum anama. Huyum değildir –huyum batsın!– anama bacıma sarılmak, ne yalnızken, ne uluorta, bu kez içim gidiyor sarılmak için. Sabah beri üzerime inip inip kalkan sis dağılıveriyor – geniş, sessiz bir vadi açılıyor önümde. Çocukken de ne sık işitirdim bunu ondan: "Yazıktır oğlum." Birinin yoksulluğundan mı söz edildi, anamın tepkisi hazırdı her zaman: "Yazıktır oğlum." Bir başkasının acısından, sancısından, yoksunluğundan... "Yazıktır oğlum." Kuşlar, davarlar, hatta börtü böcek için de eksik etmezdi bu sözü. "Yazıktır oğlum." Evde ne pişse yarıdan çoğunu dağıtırdı, kabı kacağı eli-

me tutuştururken, "Götürüver oğlum," derdi, "yazıktır." Çocukken isyan ettiğim olurdu, ne yalan söyleyeyim. "Yahu ana," derdim, "benden başka herkese yazık. Bir bana yazık değil." Yanıtı değişmezdi: "Öyle deme oğlum, yazıktır." Sonraları baktım benim içimde de biri başlamış "Yazıktır," demeye.

Biraz da o yüzden, "Anam olsa, 'Yazıktır oğlum,' derdi," deyip yardım etmeye kalkışmadım mı komşu köydekilere? Bizim köy üç beş sene önce boşaltılmıştı; kimseler, "Yazıktır," dememişti, ya da biz duymamıştık. Evimizi toplayıp buralara gelmiştik. Bilmediğimiz etmediğimiz bu şehirde, yanlarına sığındığımız uzak akrabaların bize verdiği yarım odada denklerimizi çözerken duyduğumuz acıyı onlar da duymasınlar –yazıktır– diye bir şeyler yapmak istemedim mi?

Köyümüz boşaltıldığında amcamlar bizim gibi çok uzaklara gitmemişlerdi; amcamın öteden beri ilçede işleri olurdu, tanıdıkları, eşi dostu, ahbabı çoktu, oraya yerleştiler. Biz, ne akılsa, ta buralara geldik. Sonradan anladım; babam başıma iş açmamdan korkup beni kaçırmak istemiş.

Köyden ayrıldıktan birkaç sene sonra, on sekizimi yeni bitirdiğim yaz, ilçeye, amcamların yanına gitmek istemiştim. Köyümüzün ne halde olduğunu merak ediyordum. Babamı da öyle ikna etmiştim. "Gider bizim eve de bir bakarım," demiştim, "ne haldedir, yıkılmış mıdır, gelip birileri mi yerleşmiştir." "Sanki döneceğiz de..." demişti babam umutsuzca –birkaç sene içinde gitti adam, hastalıktan değil, umutsuzluktan– yine de bulup buluşturup yol parasını denkleştirdi. Köy kadar, köydeki evimiz kadar –belki de daha çok– Amcaoğlu'nun ne halde olduğunu merak ediyordum. Çok değişmemişti, bıyık bırakmıştı, hafiften kambur yürür olmuştu, boy attığından olacak. Kısa kalmıştım yanında.

Çocukken ikiz sanırlardı bizi. Şimdi de benzeriz ya, o kadar değil. Kim inanır akraba olduğumuza? Ben böyle neşesiz, o bu kadar şakacı ve güleçken. Düğün sahibi ben değilim de o sanki –öyle de sayılır hani, ben ne yapabildim ki bu düğün için– herkesle gidip konuşan, ilgilenen, kızlara ayran getirmelerini, hizmet etmelerini söyleyen hep o. Bense uzak hısımlarının düğününe gelmiş, kimseyi tanımayan misafir gibiyim. Amcaoğlu hatırlatmasa konukların çoğunu tanımayacağım. Buraya yerleşeli üç sene olmadı, benden çok insan tanıyor.

"Bak Amcaoğlu," diyor, "tanıdın mı Zübeyir Amca'yı?"

"Tanıdım," deyip kim olduğunu çıkartamadığım adamın elini öpüyorum. Elini kaçırıp boynuma sarılıyor.

"Nasılsın evlat?" diyor gülen gözlerle.

"İyiyim amca, sağ ol, sen nasılsın?"

Amcaoğlu adamı tanımadığımı anlıyor, kolumdan çekip kulağıma eğiliyor.

"Komşu köyden yahu," diyor; boş baktığımı görünce köyün Kürtçe adını söylüyor. O an anlıyorum Zübeyir Amca'nın kim olduğunu.

Susup kalan üç adamız artık. Neyse ki davulcu büyük bir gayretle dövüyor davulunu, zurnacının yanakları kırmızı ve gergin, üfledikçe üflüyor. Aynı şeyleri anımsıyoruz belli ki. Çıtımız çıkmıyor bir süre.

Amcamların yanına vardığımın ikinci günü bizim köye gitmiştik Amcaoğlu'yla. Köyün sessizliği, kimsesizliği daha girişte yüzümüze çarpmıştı. Çocukluğumun geçtiği yer değildi artık. İnsanlardan, hayvanlardan geçtim, kuşlar, sinekler, börtü böcek bile çekilmişti sanki. Su gibi kokusuz bir yer olmuştu köy. O kokusuzlukta daha fazla kalmak istemedim. Doğup büyüdüğüm eve gidip bakmadım bile. Amcaoğlu'na birkaç sene önce birlikte

davar güttüğümüz tepelere çıkmayı önerdim; hiç değilse oraların değişmediğini ummuştum. Değişmemişti sahiden de... Oradan bakınca bizim köy bile terk edilmemiş gibi görünüyordu. Her şey eskisi gibiydi. Ötelerdeki kıl çadırlar hariç. Şaşırmıştım, göçerlerin geldiği mevsim değildi. Ne olduğunu Amcaoğlu anlatmıştı. Bizim köyün boşaltıldığı sene civardaki birkaç köy boşaltılmamıştı. Sıra onlara gelmiş. Şaşırmıştım; hadi, biz giderken çatışma vardı, bu köylerin boşaltılması nereden çıkmıştı? Birkaç aile bizim gibi vurmuş yola, uzaklara gitmiş, ama on yirmi aile, artık kimin aklıysa –belki de zorunluluktan, gidecek yerleri olmadığından– köyden ayrılmışlar, ama uzaklara gitmeyip köyün dışında kıl çadırlar kurmuşlar. Bir haftadır asker sürekli baskı yapıyormuş çadırları söküp gitmeleri için, direniyorlarmış.

Sonraki hafta Amcaoğlu'yla zamanımızın çoğunu kıl çadırlarda geçirmeye başladık. Onlar, gittiğimiz şehirde anamın babamın neler yaptığını soruyordu, ben onların kıl çadırlarda nasıl yaşadıklarını, kış gelince ne yapacaklarını. Zübeyir Amca gibi uzak akrabalarım vardı aralarında, ortaokuldan arkadaşlarım. Hayıflanıyordum, kiminle konuşsam, "Keşke biz de gitmeseydik, böyle yapsaydık," diyordum. "O zaman başkaydı, bu zaman başka," diyorlardı. Birkaç gün sonra İstanbul'dan bir heyet geleceği söylentisi yayıldı çadırlarda. Neler olduğunu araştıracaklarmış. Bu iyi haberdi, belki heyettekilerin çabaları sayesinde köylerine geri dönebilirlerdi. Hatta biz bile dönerdik; neden olmasın? Umutlanmıştım başta. Ama heyet gelince umutlarım yıkıldı. Bize başlarına gelen her şeyi bir çırpıda anlatan amcaların, arkadaşların hiçbiri konuşmuyordu. Kendilerine bir soru sorulduğunda gözlerini ufka dikip, "Biz bilmeyiz beyim," diyorlardı. Bir ikisini kenara çekip ne olduğunu sordum. Belki Zübeyir Amca da vardı aralarında, anımsamıyo-

rum şimdi, "Karışma sen," yanıtını aldım. Belliydi ne olduğu aslında. Heyettekiler de şaşırmıştı. Kimsenin gıkı çıkmıyordu.

Heyetin geldiği gece Amcaoğlu'yla sabaha kadar ne yapabileceğimizi konuştuk. İş başa düşmüştü, neler olup bittiğini bildiğimize göre, heyettekilere biz anlatacaktık. Köylüler boşuna korkmuyor olmalılardı, başımıza her şey gelebilirdi. Amcaoğlu'na, heyettekilerle görüşmeye birimizin gitmesini, onun başına bir şey gelirse, ötekinin devreye girmesini önerdim. Bu öneri benden geldiğine göre heyetle görüşecek olan da ben olmalıydım. "Yok, olmaz, ben gitmeliyim," dedi önce. Ben emanetmişim, başıma bir şey gelirse babamlara hesap veremezmiş. Bunu da ben kabul edemezdim. Gece boyu tartışmış, bir karara varamamıştık yatarken.

Sabah kalktığımızda saatlerce süren tartışmada bir karara varmışız gibi heyetle görüşmeye tek başıma gideceğimi söylediğimde, sesini çıkartmamıştı Amcaoğlu. Sadece "Dikkatli ol," demiş, heyetin yanından ayrılmamamı, gerekirse Diyarbakır'a kadar onlarla gitmemi öğütlemişti. O sabah pek takılmamıştım geceki gibi ısrarcı olmamasına. Yapacaklarımın heyecanı içindeydim. Daha sonra cezaevinde, yaralarım iyileşip kendime geldikten sonra Amcaoğlu'nun kararımı neden çabucak kabul ettiğini düşünecek çok zamanım oldu. Bir yanıt bulamadım. Belli ki bir yanıtı yok bu sorunun. Bugüne dek sormadığım ve hiçbir gün sormayacağım bu soru ne demeye aklıma gelip duruyor öyleyse? İnsan sadece yapıp ettiklerinden utanmıyor; bazen aklına gelenler de yerin dibine geçiriyor insanı. Akşamın alacasında yüzümdeki alev seçiliyor olmalı. Kaçacak yerim yok, başımı öne eğmekle yetiniyorum. Kim bilir kaçıncı kez, üç gün boyunca bana dayak atıp, "Arkanda kim var? Kim senden bunu yapmanı istedi?" diye soranlardan farkım yokmuş

gibi geliyor. Üstelik hem kendime, hem Amcaoğlu'na zulmüm...

Ne zaman böyle sessiz kalsak, bu lanet sorunun olmayan, ya da benim bilmediğim yanıtı gelip çöküyor Amcaoğlu'yla aramıza. Kelimelerimizi, cümlelerimizi, odadaki bütün sesleri içine çekiyor. Ancak zoraki gülümsemeler, otomatik cümleler yer açabiliyor kendine. Tam şu an olduğu gibi, cümbüşün, curcunanın ortasındayken üstelik.

Biz böyle sessiz kalakalınca, Zübeyir Amca'ya düşüyor sohbeti sürdürecek sözler söylemek. Ne iş yaptığımı soruyor. Birbirimize bakıyoruz Amcaoğlu'yla. O bir şey diyecekken fırsat vermiyorum.

"Boştayım," diyorum, "şu sıralar."

Amcaoğlu başını çeviriyor. Bu şehre geldiğinde birlikte çalışmayı önermişti, kabul etmemiştim. Daha doğrusu, bir yanıt vermemiştim. Kabul etmek de zordu, etmemek de... Öyle sessiz kalakalmıştım, teklifini yinelediğindeyse, "Bakarız," diyebilmiştim. İki yıldır bakıyordum.

"Ah evladım," diyor Zübeyir Amca, "zordur işsizlik. Üstelik neler çektin sen?"

Konuyu değiştirmek için, telaşla, "Sen ne yapıyorsun amca," diyorum, "çocuklar ne yapıyor?"

"Ne olsun," diyor, "bekliyorum... Köye dirim mi dönecek, ölüm mü?"

Susuyoruz yeniden. Davulla zurna da susuyor o an. Canımı yakıyor sessizlik. Şu dünyada bir şey isteyebileceğim yegâne insandan saz çalmasını istiyorum. Gözleri parlayarak, "He valla, iyi dedin," deyip ön tarafa seğirtiyor. Daha üçüncü beşinci notada çaldığı türkünün hangisi olduğunu anlıyorum. Ötede Hêlin ilişiyor gözüme. Hangi türkü olduğunu –benden de önce– anlamış, yanındaki Nazê'yi dirseğiyle dürtmüş olmalı. Nazê'yse kaç

yıldan ve üç çocuktan sonra hâlâ Amcaoğlu'nun gözlerinin içine bakıyor. Onun gözleri de Nazê'ninkilerin içinde. İçim ışıyor birden, kalkıp halaya duruyorum.

Konuşmuşuz gibi Amcaoğlu'yla – kaldığımız yerden.

SAĞDAN SAY, İKİ...
SOLDAN SAY, ÜÇ...

Sen neyin intikamını alıyorsun, dedi Cüneyt, ne yaptığını sanıyorsun?

Rakıdan kupkuru olmuş ağzının içinde kelimeler birbirine çarpıyor, heceler tökezliyor, sesler tıslar gibi çıkıyordu. Cüneyt, arkadaşının söylediklerinin arasından yalnızca "bilmiyorum"u seçebildi. Sus, dedi, sus da yüzüne su çarp biraz. Kendine gel.

Bomboş gözlerle bakıyordu. Burada değil, diye düşündü Cüneyt, arkadaşını lavaboya doğru itekledi, musluğu açıp su çarptı yüzüne. Başını sertçe çekip Cüneyt'in ellerinden kurtuldu. Başka zaman iğrenip parmak uçlarıyla dokunduğu musluğa ağzını dayadı. Başını kaldırdığında aynadaki aksini gördü. Alnına düşen birkaç tel saçı arkaya itti parmaklarıyla, gözü boynundaki kravata takıldı, beceriksiz hareketlerle çözmeye çalıştı. Çözemeyince gevşetip çıkartmayı denedi. İlk denemesinde düğüm yeri burnuna takıldı. Biraz daha gevşetmek yerine sertçe çekince başı döndü, içi kalktı. Küfredip sert bir hareketle çöp sepetine fırlattı bumburuşuk paçavraya dönmüş kravatı. Sallanıyordu. Ya da o sabitti de, dünyanın çivisi gevşemişti. Cüneyt'e döndü.

Senin de ağzına sıçayım, dedi. Su iyi gelmişti, ne dediği anlaşılıyordu en azından. Cüneyt kıpırdamadan ba-

kıyordu gözlerinin içine. Ne kınama vardı bakışlarında, ne anlayış. Delirirdi Cüneyt'in bu hallerine.

Bıkmadın mı lan hep doğru olmaktan? diye bağırdı, bıkmadın mı?

İşaretparmağını dudaklarına dayayıp "sus" işareti yaptı Cüneyt.

Git lan, dedi –ses tonu alçalmıştı–, git başımdan. Cüneyt kıpırdamadı. Otuz yıldır ikinci kez dövmek istedi Cüneyt'i. Elleri titriyordu, parmaklarını yumruk haline getirebilse, vururdu belki de. İlk seferinde de vuramamıştı. O zamanlar bu kadar doğru bir adam da değildi üstelik. On beş yaşında, sivilceli bir oğlandı.

Git de onlara ders ver, dedi kollarını sallayarak, benim senden alacak dersim yok.

Ayıldın mı biraz?

Yanıt vermedi, Cüneyt'e sırtını dönüp pisuara yaklaştı, fermuarını bir iki denemeden sonra açmayı başarıp işemeye başladı. Derin bir of çekti.

Dönünce uzatma meseleyi, dedi Cüneyt, kime, ne ispat ediyorsun, anlamıyorum.

Sen kendi işine bak, diye tıslad fermuarını çekerken.

Kapının kapanma sesini işitince başını çevirdi. Sonunda çıkmış, ötekilerin yanına dönmüştü Cüneyt. Git bakalım, deyyus, git, diye mırıldandı.

Yeniden elini yüzünü yıkadı. Masaya dönmek istemiyordu. On çift göz üzerinde olacaktı. Onu gördükleri an susuvereceklerdi. Zoraki gülümsemeler, tabaklarda kalmış son yemek artıklarını tırtıklamalar, kadehlere doldurulan son içkiler, kaçırılan bakışlar.

Senin neyine gerekti be adam, kalkıp geldin. Açılırım sandın, al gör açılmayı. Ağlamaklı oldu. Hepsinin topuna küfretti. Rahatlayamıyordu, Cüneyt'e kızdı, söylemek istediklerinin hepsini söyleyemeden, kolundan

çekip lavaboya getirmişti. Gurur duyuyordur şimdi, olayı büyümeden kapatmış muzaffer bir salon adamı sanıyordur kendini. Masadakilere ne diyordur acaba? Bugünlerde kötü de biraz; bilirsiniz duygusaldır. Sevgilimden ayrıldığımda da senin omzunda ağlamıştım, doğrucu deyyus, bunu da anlatacak mısın? Döndüğünde aman bir şey olmamış gibi yapın, kaç yıllık arkadaşımız. Benim adıma utanıp özür de dileyecek misin?

Titremeye başladı sinirden. Gidip bir iki şey daha söylemek istiyordu. Bu kadardı işte insanlıkları. Masada konuşulanlara itiraz etmeye başlar başlamaz, hep bir ağızdan susturmaya çalışmışlardı onu – günlerdir her yerde, herkesten işittiği beylik sözlerin tamamını, hiçbirini atlamadan, neredeyse sırayla, teker teker sayıp dökmüşlerdi. Cüneyt, doğrucu deyyus, baştan itibaren susmuş, tek söz etmemişti. Bir iki kez kolundan çekmiş, bakışlarıyla kınamıştı. Senden mi öğreneceğim, nerede, ne diyeceğimi it herif? Bir açmadın ağzını, arabulmaya bile çalışmadın. Sen de susturmaya çalıştın beni. Aklınca beni korudun. Sıkıyorsa, dünyayı onlardan koru. O kadar çoklar, o kadar azıttılar... Okumuş yazmış develer. Nasıl da çokbilmişler; sanki onları kovdular, sürdüler; sanki onlar ölecek pisi pisine...

Kapı açıldı o sıra. Tanımadığı biri girdi içeri, kenara çekilip yol verdi. Adam başıyla selam verip pisuara yanaştı. Bu da içinden, "Allah'ın sarhoşu, içmeyi bilmiyorsun, ne demeye içiyorsun be adam," diyordur şimdi. Onların yanına dönmek gelmiyordu içinden, dokunan olmasa, sabaha dek burada, damlayan muslukların, tıslayan pisuarların, yarısı su içinde kalmış en adisinden tuvalet kâğıtlarının yanında kalabilirdi. Mümkün değildi, en fazla biraz daha geciktirebilirdi. Garsonlar, Cüneyt, ya da bir başkası gelirdi birazdan yanına. Elini uzatıp kapıyı açamıyor, kıpırdayamıyordu. Derin bir nefes aldı, ciğer-

lerine dolan pislik kokan havanın verdiği güçle musluğa eğildi, ellerini sabunlamaya başladı. İşini uzatmadan masasına döneceğini umduğu adam da yandaki musluğu açmış ellerini yıkıyordu. Gözleri su lekeleriyle dolu aynada buluştu.

Adam başını salladı hafifçe, iki yana değil, yukarı aşağı. Gülümsedi. Tanışıyorlar mıydı? Belki de sivil polis falandı. Ürperdi bir an. Kaçırmadı yine de gözlerini adamın aynadaki aksinden. Kollarını iki yana açtı öteki –çok uzundu kolları, elleri kocaman– kafasını sallamayı sürdürüyordu. Gözlerini kısmış bakıyordu –simsiyahtı kirpikleri, upuzun– ağzını büzmüştü. Gözlerini kısıp ağzını büzdü o da, başını hafif, çok hafif salladı.

Derman bulsa kollarını da açardı iki yana.

SALLANA SALLANA

Sallanarak yürüyorlar; üçü de farkında değil. Konuştuklarında ağızlarının içinde kelimeler de sallanıp dönüyor – bunun da farkında değiller. İplik inceliğinde durmaksızın yağan yağmurun altında, başlarını yakalarını kaldırdıkları kabanlarının içine sokmak istercesine büzülmüş halde sallanarak yürüyorlar. Giderek sertleşen rüzgâr önlerinden vuruyor; ara sokaklara sapıp bedenlerini sakınmak akıllarına gelmiyor. Üçünün de aklında yirmi küsur yıl öncesi. Aynı günü değilse de, aynı zamanları hatırlıyorlar. Birinin aklında eski bir yaz akşamı; ıhlamur kokan bir sokaktan koltukaltlarında gazete kâğıtlarına sarıp sarmaladıkları paketlerle geçiyorlar. Öbürü neredeyse mutfaktan gelen istavritlerin kokusunu alacak. Sonuncusu kafa kafaya verip susulmuş bir gecenin ayazında.

İçlerinden biri aniden durup yolun karşısındaki duvarı gösterdi arkadaşlarına. Siyah boyayla "A" yazıp yuvarlak içine almışlar. "Birer kutu bira alalım," dedi, "bunu yapan çocukların sağlığına içelim."

"Pöh," dedi sağındaki; öbürü bir şey demedi. Bira içmeyi öneren:

"Öyle demeyin," dedi bir şey demedikleri halde, "direniyor onlar..."

Bu sefer, "Pöh," diyen de bir şey demedi.

Ötekilerin sessizliğini duymazdan gelip bir adım önlerine geçti. Duvarda gördüğü şey onu çok heyecanlandırmışa benziyordu. Arkadaşlarının yüzlerine bakarak geri geri yürümeye başladı. Bir şeyler söyleyecek gibiydi, ama söylemedi. Caddenin eğiminden, düzensiz basamaklardan ürküp durdu birkaç adım sonra. O durunca öbürleri de durdular. Arkadaşlarının sessizliğini önerisinin kabul edildiğine yorup en yakın tekel bayiini tarif etmeye başladı. El kol hareketlerini gören, az sonra tekel bayiini basıp dağıtacak ekibin lideri olduğunu sanabilirdi. Parasıyla alıp edebiyle içecekler oysa.

"Ne derseniz deyin, bazen servisle işe giderken görüyorum böyle şeyler. Sabah sabah içim neşeleniyor. Hele geçen sabah ne yazmışlardı, bilseniz."

"Ne yazmışlardı?" diye sormadılar. Bunu da işitmedi.

"'Ne Tanrı ne efendi!' yazmışlardı, şeyi bile unutmadan..."

Az önce, "Pöh" demiş olan üşüyen ellerini birbirine sürtüp, "Hadi içelim içeceksek," dedi.

Yeniden yan yanalar. Baştaki gibi sessiz. İlk sokaktan sola döndüler, camiyi geçince sağa. Girdikleri sokaktan yağmur suları dere gibi akıyor. Gündüzleri kalabalıktan adım atılmayan sokağın bu saatteki tek açık dükkânından birer kutu bira aldıktan sonra civardaki en iri saçağın altına sığındılar. Dört saat hiç de rahat sayılmayacak iskemlelerde oturup rakı içmişlerdi. Günün yorgunluğuna, rakının, iskemlelerin ve soğuğun yorgunluğu eklenmişti – buluştukları andan itibaren birbirlerine baktıkça hatırladıkları eski anıların, yok olup gidenlerin, aradan çekilenlerin yorgunluğu da cabası. Üçünün de normal bir günde çoktan yatmış oldukları bu saatte, kabanlarının ıslaklığını giderek içeriden de hissederek bira içiyor-

lar. Dağılmayı, vedalaşmayı neden önermediklerinin yanıtını üçü de bilmiyor. Mutlu değiller, hoşnut değiller; sabaha başları ağrıyacak, "Edebimizle tadında bıraksaydık," diyecekler, ama bırakmıyorlar.

"Boyamız olsa," dedi bir harfle coşkusu artmış olan. Baştan beri susup duran başını çevirdi. Göremeyeceği halde o duvara bakmaya çalıştı sanki. Öbürü sinirle:

"Kime neyi ispat edeceğiz?" diye sordu.

"Biz de birilerini mutlu ederdik yarın sabah," diye mırıldandı beriki. Birkaç saniye sonra az önceki soruyu yeni işitmiş gibi:

"Bu sana bir şey demiyor olabilir, tabii," dedi, "herkes senin gibi duyarsız değil."

"Duyarına da, duvarına da," deyip kahkahayla "Pöh" karışımı bir ses çıkarttı öbürü. Sinirini gülerek bastırmıştı.

Beriki, bu alay dolu tuhaf sesi umursamadı, ya da öyle göründü. Bin yıllık arkadaşıydı karşısındaki, ne kadar az görüşüyor da olsalar, huyunu suyunu bilirdi. Onunla baş etmenin yolunu unutmamıştı.

"Oğlum, sen bitmişsin," dedi, "yakında bir kooperatife de girersin bu gidişle. Ama o zaman gelip evinin duvarına çizeceğim o şeyden." Arkadaşını iyice sinirlendirmeyi başarmıştı sonunda.

"Siktirtme kooperatifini, evini," diye bağırdı öbürü, "bütün akşam anlatmaya çalıştım, ama almadı o kalın kafan."

Baştan beri hiç konuşmayanın aklına, "Beyler, beyler, tamam, sakin olun," demek geldiyse de ağzını açmaya üşendi.

"O şeyi çizen oğlan çok mu matah biri sence? Adım gibi eminim, iki üç yıla kalmaz, senin benim gibi okulundan mezun olur, işe girer, evlenir, hatta karısını, çocuğunu döven biri bile olabilir zamanla. On yıla kalmadan da..."

Hiç konuşmayan başını sağa sola çevirip boynunu kıtlatmayı denedi. Başı ağırlaştıkça boynunu yormaya başlamış olmalıydı. Mecazların sahici olduğu anlar olduğunu düşündü. Sonra sonsuza dek unuttu bunu. Yeniden başını, boynunu çevirdi, ama yaptıkları kâr etmedi; iri bir yudum aldı biradan. Üç yıl önce sigarayı bırakmış olmasa, derin bir nefes çekerdi o anda. Bunun yerine, derin bir soluk aldı nemli, soğuk havadan. Ötekilerin yüzüne bakmıyordu, ama verdiği tepkilerden –sesler yükseldiğinde başını sakınır gibi kamburlaşıyordu sırtı– onları dinlediği belliydi.

"Sen hep böyleydin, o zamanlar da... Tek bildiğin sağa sola bok atmak, ahkâm kesmek, onun bunun yanlışını ölçüp biçmek... Herkes haksız, bir tek sen haklısın."

Durdu birden, şarkıya yanlış notadan girmiş amatör bir şarkıcı gibi baştan almaya karar verip ellerini iki yana açarak hayali orkestrayı susturdu. Daha dingin bir tondan girdi bu kez.

"Ben o çocuğu değil o çocuğun yaptığı şeyi önemsiyorum bir kere." Kurduğu cümlenin etkisinin ne olduğunu anlamak için arkadaşlarına baktı. Sessiz olan sessizdi yine. Ötekinin dudaklarında tuhaf bir kıvrım. Sanki alay ediyor gibi, ama hoşlanmış gibi de... Hangisi olduğuna karar veremedi. İkisi de değil; biraz dikkat etse, üstdudağını ısırdığını görecek. Oysa zihni kuracağı cümleyle meşgul o anda. Söyleyeceği şeyin çok önemli olduğunu vurgulamak isteyenlerin o bayat numarasını sürdürüp fısıldayarak:

"Evet, belki de senin dediğin gibi olur," dedi, "ama o gün de eminim bir başka çocuk bir başka duvara bundan çizecek."

Bunu söylerken bir yandan da bira kutusunu tuttuğu eliyle havaya bir şeyler çizmeye çalışmıştı; biranın döküldüğünü görünce başladığı çizimi yarım bıraktı.

Merdiven, iki ayağı açık, öylece kaldı havada. Ne ayakları birleştiren bir destek, ne hepsini çevreleyen yuvarlak.

"Oğlum, sen var ya," dedi öbürü "yıllar geçtikçe daha saf oluyorsun."

"Senin gibi akıllı olacağıma."

"Saf da değilsin ya... Safa yatıyorsun. Kendini mi kandırıyorsun, nedir?"

Hiç konuşmayan kutu birasını ters çevirip salladı, bir, belki iki damla düştü yere. Sol eliyle tekel bayiinin olduğu yöne gideceğini işaret etti. Ötekiler aynı anda ellerini ceplerine atıp bira istedi. Konuşmayanın ağzından bir tıslama çıktı. "Sokun paranızı cebinize, ben alacağım," dediğine yordular. Haklıydılar.

İki üç dakika sonra döndüğünde, aynı saçağın altında aynı yüz hatlarıyla tartışmayı sürdürdüklerini gördü. Yere çömelip sırtını ıslak duvara verdi; başından, boynundan sonra beli de ağrımıştı. Üstelik ötekilerin cümlelerini takip edemez olmuştu.

"Herkes hep aynı şeyleri sıfırdan yapacaksa... Ne anlamı var?"

"Umut ulan umut! Umut olmadan yaşanır mı?"

"Hâlâ böyle saçmalıyor olmana inanamıyorum."

"Senin için kurumuş; isyan kalmamış ruhunda."

Üçüncü gözlerini kapamıştı, başı önüne her an düşecekmiş gibi görünüyordu. Bunu görüp mü sustular, daha ileri giderlerse kırıcı olacaklarını mı sezdiler? Sessiz kaldılar bir süre. Birbirlerine bakmadan biralarını yudumladılar. Söyleyeceklerini söylemekten vazgeçmişe pek benzemiyorlardı. Belki de mola aldılar. Biraz soluklanıp kaldıkları yerden sürdürecekler. Hem pişman görünüyorlar söylediklerinden, hem de daha fazlasını söylemek istiyorlar. O zaman biraz daha bira...

Uzayan sessizlik üçüncüyü ayıktırdı sanki. Gözlerini açıp esnedi. Kulağını kaşıdı. Ötekiler onun bu hare-

ketlerini bekliyormuş gibi yeniden başladılar.

"Sence biz yıllarca boşa mı kürek çektik?"

"Ne sandın?"

"Biz, bizden öncekilerle sonrakiler arasında bir halka olduk. Bütün görevimiz bu. Akışın kesilmemesi... Süreklilik..."

"Offff offff. Sen nerede kalmışsın yahu? Avunuyor musun şimdi bunlarla? Akan akıyor, gürül gürül hem de... Sen nerdesin, hayat nerede akıyor?"

İri, yapmacık kahkahalarla gülmeye başladı. Kahkahaları arkadaşını iyice sinirlendirdi, o kadar içtiği halde saatlerdir kızarmayan yanağı alev alevdi. Sağ elindeki bira kutusundan çatırtılar geldi, hırsını kutudan çıkarmıştı. Eline dökülen biraları silkelerken gözü üçüncüye takıldı. Üç kişi olduklarını yeni fark etmiş gibiydi.

"Sen ne susuyorsun?"

Omuzlarını silkti üçüncü. Başını çevirip arkadaşına baktı. Arkadaşı mutsuz görünüyordu.

"Sence de mi bir gün ayaklanmayacaklar?" sorusunu işitti, ama ilk anda anlamadı. Sesler, heceler, kelimeler uzayda birbirine dolanmış gibiydi. Gözlerini arkadaşının gözlerine dikip çözmeye çalıştı, olmadı. Kırmızı ve nemli gözlerden de bir yardım alamadı. Sonra arkadaşının bir merdivenin iki ayağına benzemiş olan kaşları dikkatini çekti. Kelimeler az çok yerlerini bulur gibi olmuştu. Bu kez öbür arkadaşının:

"Ne ayaklanması be," gibisinden bir şeyler dediğini işitti, "ayaklanma da nereden çıktı?" Dönüp ona baktı. Ne kadar asarsa assın, onun yüzünün yuvarlaklığında sevimli bir yan vardı.

"Ayaklanacaklar," diye tısladı. Sanki ağzı hiç kımıldamamıştı, dudakları dümdüzdü; ne neşe ne keder kıvrımı, cetvelle çizilmiş gibi dümdüz.

Söylediğinden çok, konuşmuş olmasına şaşırdılar.

Soruyu soranın gözleri, bu yanıtla parlayıverdi – bozulur gibi oldu merdivenin dengesi. Sonunda ağzından bir kelime çıkmış olan, arkadaşının kolundan destek alarak ayağa kalkıp kollarını yukarı doğru iki yana açtı. Yüzündeki ifade değişmemişti. Başta yakaracak birine benziyordu, ama açıldıkça büyük bir kuşun kanatlarına benzedi kolları. Arkadaşlarını sarabilirdi o kollarla, yapmadı, öyle durdu bir süre – kolları açık, havada.

Bir şeyler söyleyecek gibiyken esneyiverdi birden. Esnemenin geldiği hızla kolları iki yana düştü. Yeniden esnedi, az önce sırtını dayadığı duvara baktı bir an, yeniden çömelmeyi gözü yemeyince ellerini kabanının cebine sokup yürümeye başladı. Peşi sıra kımıldadı ötekiler; biri sağına öbürü soluna geçti.

Uzaklaştıkça uzayan gölgeleri saçağına sığındıkları binanın duvarına vurdu.

DUA

Ey Yüce Allahım, sen her şeyi yaratansın, senin her şeye gücün yeter!

Geceleri yatmadan önce, namaz dualarının ardından, senden, aileme, bana, komşularımıza, akrabalarımıza, bütün Müslümanlara, bütün insanlara sağlık, esenlik vermeni isterim – bilirsin. Sesimi duyduğunu, her kulun gibi beni de, dualarımı da işittiğini biliyorum. Nenemin hastalığı sırasında dualarımı işittiğin halde neden nenemi iyileştirmediğini bilmiyorum. Abim, aklımın yetmeyeceği konular olduğunu söyledi bunların. Kuşkusuz sen her şeyin en iyisini, en doğrusunu bilensin, nenemi çok sevdiğin için yanına aldığını söyledi abim, doğru mu?

Okuldan gelirken abim sokağın başında beni karşılayıp "Biraz yürüyelim seninle," dediğinde kötü bir şeyler olduğunu anlamıştım, ama nenemin gökyüzüne, senin yanına yükseldiğini öğrendiğimde sana isyan etmiştim, beni o zaman da işittiğini biliyorum, affet beni Allahım.

Ey Yüce Allahım, bu kez geceyi beklemeden yalvarıyorum sana. Evden dışarı çıkamadığım için yapacak hiçbir şeyim yok. Geceyi korkarak, ağlayarak geçirdiğimi, sürekli senin adını andığımı biliyorsun. O kadar korktum ki o seslerden, patlamalardan, "Allahım bu bitsin artık," demekten başka bir şey gelmedi aklıma. An-

nemle babam da aynı şeyi söyleyip durdular.

Ya o insan sesleri dışarıdaki; kadınlar, çocuklar, bağrış çığırışlar, ağlamalar. "Yere yatın," demişti babam, tahtaların üzerine atıvermiştik kendimizi. Yeni silmişti annem yerleri, ne güzel kokuyordu. Abimle evde saklambaç oynarken yatağın altına girdiğimde duyardım bu kokuyu. Tahtaların kokusunu alınca ağlamaya başladım. Annem de ağlıyor olmalıydı hıçkırıklarını göğsümde hissediyordum, sarılmıştı bana, "Geçecek güzel kızım," diyordu. Büyük bir gümbürtü koptu bir zaman sonra. Gümbürtünün ardından korkunç bir sessizlik oldu. Dışarıdaki sesler kesildi, ağlayan kadınlar sustu, bebekler bile. Ayak sesleri kesildi birdenbire. Korkunçtu. Çok korktum, daha önce hiç korkmadığım kadar. Ne kadar sürdü o sessizlik bilmiyorum, şimdi hatırlayınca bile korkuyorum Allahım.

Sabah olunca bitti, şükürler olsun sana. Babam yeniden başlayabileceğini, sokağa çıkmamamız gerektiğini söyledi, ama kendisi gün ağarırken çıktı. Annem, "Çıkma," dedi, dinlemedi annemi. "Sen karışma," der, annem ona bir şey yapmasını ya da yapmamasını söylediğinde, bu kez bir şey demedi, sessizce hazırlandı. Önceki savaşta yaralandıktan sonra iyileşmeyen ayağını sürüyerek çıktı. Annemle birlikte pencereden baktık ardından, sokağın sonuna dek izledik. Bir yandan başını sallıyor, bir yandan topallayarak yürüyordu. "Babamı koru Allahım," demiştim, hatırlıyor musun? Şükürler olsun, korudun onu, bağışladın bize, bir saat kadar sonra döndü. Kapıdan girince koşup sarıldım babama. Kocaman avuçlarıyla yanaklarımı tuttu. Yüzüne bakıp okula gidip gitmeyeceğimi sordum.

"Okul yok," dedi, "belki de hiç olmaz bir daha." Okulu sevmediğimi, özellikle havanın böyle olduğu günlerde okulda olmak yerine sokakta ya da evde olmak

istediğimi, öğretmeni dinleyemediğimi, o anda sokağımızın nasıl olduğunu, annemin evde neler yaptığını düşündüğümü, okulda olmasam neler yapacağımı hayal ettiğimi çok iyi biliyorsun –sen hayallerimizi bile bilensin– ama bir daha okula gitmeyeceğimi duyunca ağladım. Yalvarırım Allahım, sana söz veriyorum, bu patlamalar bitsin, okulumu da seveceğim, öğretmenimi de.

Babam, "Okul yok, belki de hiç olmaz," dediğinde önce inanamadım, "Sahi mi baba?" dedim. Kızdı bana, beni çok sever, bana kızmaz, ama sesi kızgındı, "Şehir bile yok belki," dedi. İşte o zaman ağlamaya başladım. Babam şakacıdır, beni kandırmayı çok sever, küçükken, "Sen bizim kızımız değilsin, seni Kıptilerden aldık," deyip ağlatırdı beni, ama sesi böylesine kızgınken şaka yapmaz, sen de bilirsin. Aklım almadı şehrin yok olduğunu. Şehir nasıl yok olur? Okul olmayabilir –çok önemli değil–, ama pazaryeri de mi yok, abimlerin top oynadıkları yer, Fatima'yla tırmandığımız ağaç da mı yok? Eski savaşta yıkılan, sahipleri öldüğü için tamir edilmeyen o yıkıntıda bir daha saklambaç, kovalamaç oynayamayacak mıyız? Babamın çalıştığı fabrika da mı yok? Halamların oturdukları o uzak mahalle de mi? Halamların bahçesinde bir daha çay içemeyecek miyiz, halam masal anlatmayacak mı bir daha? Cami de mi yok artık; namaza nereye gidecek babam?

Annem başımı okşayıp senden umut kesilmeyeceğini söyleyince biraz rahatladım. İşte o zaman aklıma geldi sana yalvarmak. Ey güzel Allahım, kıyamete kadar koru şehrimizi, kıyamet zamanı şehrimizin kalıp kalmayacağını sen bilirsin, ama sen buna karar vermeden, başkalarının şehrimizi yok etmesine izin verme, n'olursun? Kıyamet koptuğunda bir daha güneş doğmayacakmış –Fatima öyle diyor–, güneş doğmayınca şehir olmasa da olur. Hep gece olacaksa hep evde olacağız demektir... Ne

kadar aptalım Allahım, kıyamet koparsa biz olur muyuz ki? Bunu abime sormalıyım, dün gece gelmedi, annem çok ağladı o gelmeyince, ama bu akşam gelecek değil mi? Onu bize bağışla yarabbim. Onu da bir daha üzmeyeceğim, sorularıma yanıt vermediğinde ona küsmüş gibi yapmayacağım.

Duama ara verip babama abimin nerede olduğunu sordum. Yanıt vermek yerine tabakasından tütün çıkarıp sigara sardı, kocaman çakmağıyla yaktı, dumanını derin derin çekti. Korktum, bir daha soramadım, anneme baktım. Başörtüsünün ucuyla gözlerini sildi, "Yakında gelecek güzel kızım," dedi, "yakında gelecek Allah'ın izniyle, o da, arkadaşları da gelecekler." İzin ver gelsin Allahım, ne olur izin ver. Babam başını salladı, "İnşallah," dedi, "inşallah o pezevenklerin soyunu kurutup gelecek." "Pezevenk" ne demek bilmiyorum, sanırım bu bombaları atanlar demek, onların soyunun kurumasına gerek yok Allahım; bombaları, uçakları kurusun yeter – o ne sesti Allahım bitmek bilmedi gece boyu.

Dün gece babam anneme, "Ali gelince köye gidelim," dedi, "orası uzak orayı da bombalamazlar ya." Köye gitmeyi çok seviyorum, teyzemleri çok özledim, bu yaz gidemedik diye çok üzülmüştüm. Köydeki ağaçları, tavukları, komşu kadınları, oradaki arkadaşlarımı da çok seviyorum, ama gitmek istemiyorum Allahım. Köye gidersek, şehri kim koruyacak, kim dua edecek sana? Gitmemiz gerekirse, orada da yalvarsam sana, duyarsın değil mi? Gitmeyelim yine de Allahım; şehrimizi koru, sokağımızı, evimizi, abimleri koru.

Annem mutfağa girdi galiba. Gidip ona yardım edeyim, iyi bir kız olayım, "Mel mel bakacağına bulaşıkları yıka," demeden yıkayayım bulaşıkları, çorbanın suyunu ocağa koyayım, sen de bizi koru yarabbim. Senin her şeye gücün yeter, bu uçaklara da – değil mi?

ARS LONGA VITA BREVIS

Geldiğimiz tren zamanda yolculuk yapmak için hayli derme çatmaydı. Yine de daha ikinci istasyona varmadan, deniz tarafında gözüme ilişen kameriyeyle çok eskilere gitmiştim – görmediğim bilmediğim kadar eskilere. Sabahtan beri kafamı ütüleyen Sezai de tren sallanmaya başlar başlamaz susmuştu. Başını trenin camına dayayıp hayallere dalmış gitmiş gibiydi –gibi değil, kesin öyleydi– artık neyin hayalini kuruyorsa! Ben geçmişe gömüldükçe o geleceğe açılıyor olmalıydı. Belki de içim geçmişti. Doğrusu, o ince uzun apartmanların arasında biraz tuhaftı o kameriye. Kasabalarda bile kalmamıştır bunlardan, diye düşünmüştüm. Nereden biliyorsam. İnsan nasıl da her şeyi bildiğini zanneder, hele uykuya dalmadan az önce, soluk alırken ayık, verirken uykunun içindeyse. Dalıp dalıp uyandım yol boyu –ya ben çoktandır geçmemişim buralardan, ya da sahiden kayıyorduk zamanda– gözümü her açtığımda şaşırdım kaldım gördüklerimle.

Burası kadar şaşırtıcı değillerdi ama. Sezai ilk andaki şaşkınlığımı fark edince koluyla dürtüp, "Demedim mi ben sana" makamında göz kırptı.

Sabah sonrası öğle öncesiydi bizim eve düştüğünde. Karşımda görünce balığa çıkarız diye ummuştum. Kendi

evindeymiş gibi raftan aldığı bardağa soğumaya yüz tutmuş çayı doldururken, "Bırak balığı," demişti, "daha büyük bir ava çıkacağız."

Bu söz belaya işaretti. Aklına geliveren delice bir işi gene umut bellemişti anlaşılan.

Çayı ısıtmayı önerdim, peynir-ekmek çıkarmayı. Zaman, sadece acının mı, bazen de deliliğin ilacıdır. Duymazdan gelip, "Git giyin," dedi, "yolumuz uzun."

Nereye gideceğimizi sorduğumda hemen yanıtlamadı. Dışarı çıktığımızda söyleyecekmiş.

"Kimse yok evde, söyle," dedim. Başını arkaya atıp çenesini kaldırdı. Zaman kılıcıma karşı merak baltasını çekmişti. Gidip giyindim, çıktık on dakikaya kalmadan.

"Balık tutsaydık," dedim son bir umutla, "canım çekti." Su sayaçlarının bulunduğu dolabın üzerine ayağını dayamış homurdanarak ayakkabısının iplerini bağlıyordu, yüzüme bile bakmadı:

"İstediğin balık olsun," dedi, "akşama sana en kral yerde ısmarlayacağım, söz."

Otobüs beklerken çıkardı ağzındaki baklayı. Annesi nicedir Şükran hanımteyzesine gitmek istiyormuş. İşi de yokmuş geçen pazar –sanki başka gün var da– annesini alıp götürmüş. Gittikleri yerde eski püskü şeyler arasında bir tablo ilişmiş gözüne. Değerli bir şeye benziyormuş. Ben anlarmışım kimin olduğunu, gidip onu alacakmışız – "Alır mıyız?" ya da "Alırız değil mi?" değil, dümdüz bir "Alacağız!" Üstelik para da vermeyecekmişiz. Şükran hanımteyze, "Al evladım, senin olsun," demişmiş.

"Madem para istemeyeceklerdi, gittiğinde alaydın ya."

Para etmeyecek bir şeyse taşımak istememiş. Deve! Erdal nasılsa gelir benimle, demiş olmalı. İşim neydi, giderdim. Çok direnirim, kızarım, küserim, ama bir şey istedi mi eninde sonunda yaparım. Başta bu kez yapma-

yacakmışım gibi görünür bana. O da unutur eninde sonunda yapacağımı, beni ikna etmek için bin bir yol dener, sessizleşir, boynunu büker, olmadı, tehdit eder, dürter, itekler; ikna olurum sonunda.

Gideceğimiz yere varmak için vapurla karşıya geçeceğimizi, sonra da trene bineceğimizi öğrenince, son kez denedim şansımı, "Erteleyelim mi bugünlük bu işi," dedim, "yarın gideriz." Yarına geçerdi hevesi, kim bilir!

"Uzmanlığına ihtiyacımız düştü ya, başladın anında naza," deyiverdi boynunu eğip.

Nereye gideceğimizi, ne yapacağımızı öğrenmeden önce de onunla bir yerlere gitmek istemediğimi hatırlatmanın bir anlamı olmayacaktı, biliyordum. Ne de bu yaptığının ucuz bir alınganlık numarası olduğunu söylemenin. Ne dersem diyeyim, bir şey değişmeyecekti; sözü fikrimi almaya gerek duymadığına bile getirsem, verecek bir yanıt bulacaktı. Bir araba laf söyleyecektik, sonra kalkıp gidecektik hangi cehenneme gideceksek. Tahmin ettiğim gibi oldu, ilkiyle değilse de ikinci otobüsle düştük yola.

Ama böylesine zamanda yolculuk yapacağımız aklıma gelmezdi. O baştaki kameriye de bir şey değilmiş, denize paralel hafif kavislerle kıvrılan tren yolunun iki yanındaki ağaçlara tırmanmış çocuklar da. Apartmanların arasından ansızın görünüveren tek katlı binaların gölgesinde örgü ören kadınlar, taş avluların serininde uyuklayan yaşlılar, kimsenin sallanmadığı salıncaklar, hiçbiri... Bunların hepsi burası için hazırlıkmış, bu bahçenin zamanıyla takvimlerde bugünü gösteren tarih arasındaki istasyonlarmış anlaşılan. Sağda solda herkesin her an her şeyin değiştiğini söyleyip durmasına çok mu kaptırmışım nedir. Onlar gibi söylenmiyorum derken onlardan beter inanmış olmalıyım – susup içime attıkça. Değişmeden kalanlar da oluyormuş.

Tamam, trene binmeden içtiğimiz biraların da etkisi olabilir, kabul ediyorum. Yaz sıcağında içimizi serinletir demiştik. Garın üç yanını çevreleyen taş duvarların koyu gölgesinde serinlemeye çok da ihtiyacımız yoktu ya... Beni baştan çıkaran vapurda gelirken fark ettiğim buğu olmuştu. Sadece denizden değil, taşlardan, kumlardan, en çok da bedenlerden kıvrılarak yükselen eski yazların eski buğularını anımsamıştım; titrek, gevşek, tembelce tüten buğuların ardından bakmak istemiştim dünyaya – o zaman gelsin biralar.

Derme çatma ahşap kapısını itekleyerek girdiğimiz bahçenin dört bir yanı çok yüksek ağaçlarla çevrili. Toprağın rutubetini tenimden önce soluğumda hissettim. Anlaşılan bu bahçede bu mevsimde bile sabahları çiy oluyor; biz şehirde –epey oldu– unuttuk sabah çiyini. Az önce önünden geçtiğimiz binaların arasından böyle bir bahçeye çıkmayı ummuyordum. Güneşi az aldıkları için bodur kalmış olsalar da, her yanı kaplayan otlar, sağa sola dolanmış sarmaşıklar bu mevsimde bile yemyeşil –koyu, baştan çıkarıcı bir yeşil, zehir yeşili–, kurumuş dallar kahverengi değil siyah; toprak da siyah, ama kömür siyahı değil, çamur siyahı. İleride ahşap bir kulübe, tahtaları ayrılmış, pencerelerinde cam yerine kirli naylon örtüler çekili; kulübenin önünde birkaç iskemleyle koltuk, hiçbiri öbürünün eşi değil, kimi kadife kaplı, kiminin boyası kabuk kabuk dökülmüş; az ötede bir masa, bir zamanlar güzel bir masaymış belki de, ayaklarındaki işlemeler buradan seçiliyor, cilasını zaman zımparalamış olmalı –hepimizin başına gelen şey–, bir tambur sesi eksik, bir de yeni doğmuş sarı turuncu dolunay; baş döndüren kokusundan belli, buralarda bir yerde bir de incir ağacı olmalı.

"Bekle azıcık," dediğini işitiyorum Sezai'nin. Öbür söylediklerini anlamıyorum. Kulübenin arka tarafında seğirtiyor telaşla. Kulübeye yaklaşmak yerine sırtımı bir

ağaca verip çömeliyorum, vişne olmalı, başımı kaldırıyorum, evet vişne. Kiraz geçti, şimdi vişne zamanı – tabii, burada zaman aynıysa bizim oralarla... Bahçenin koyu gölgesini unutup bir yerlerde üzerine tülbent çekilmiş, güneşle bir iki güne reçele dönecek vişnelerin bordosunu arıyor gözlerim. Şarap çekiyor canım. Bir kadının çıkmasını bekliyorum kulübeden, saçları ıslak, üzerinde yazlık bir elbise – ah bu eski romanlar.

Sezai buranın hikâyesini gar lokantasında bira içerken anlatmıştı, dinlememişim tam olarak. Amerika'da mı, Fransa'da mı, uzak bir yerdeymiş buranın sahiplerinden biri, zamanında o adamı bulup apartman dikememişler buraya, sonra birileri bahçedeki konağın tarihi eser olduğuna karar vermiş. Eee, bu kulübe değil herhalde konak dedikleri?

Konağı görmüş gibiyim oysa. Bahçeye girer girmez gördüm sanki. Kalem kâğıt olsa çiziveririm. Çiziveririm? Daha önce hiç görmediği ve artık olmayan bir binayı gördüğünü sanan biri, bir daha yapmayacağını söylediği şeyi yapmaya kalkabilir. Bu kez vişne reçelinin rengi değil şarabı isteten.

Sezai yanında yaşlıca bir adamla yaklaşıyor. Kalkıyorum; el sıkışıyoruz adamla.

"Ahmet Abi, buraya göz kulak oluyor. Şükran hanımteyzenin uzak akrabası."

Benden içeride söz etmiş olmalı, kimim, neciyim söylemiyor. Ahmet Abi biliyor da, ben biliyor muyum! Kıvrılıp uyumak istiyorum bir köşede. Bu gölge, bu yeşil, bu bordo, hepsinde hem acı hem huzur. Şarap olsa biraz, ikisi de seyrelir. Bir tuhaf dengedeyiz işte. Zaman geçerken bozacak dengeyi, şarap etkisi – ya da şarapta zaman dengesizliği.

"Tablo içeride."

"İyi... pekâlâ, ama konak nerde?"

"Dedim ya, üç yıl önce yıkılmış konak... Bu kez de şu ağaçları kesmeyi yasaklamış belediye." Başımı kaldırıp bakıyorum ağaçlara. Taze bir yeşil, tatlı bir kahverengi değil, yine de dünya onlara emanet burada.

Sırtımdan itekliyor bu kez. Kulübenin içi karanlık, toz küf içinde. Konağın müştemilatıymış belki de bir zamanlar. Yardımcılar falan burada yaşamış olmalılar –Ahmet Abi'nin babası mesela–, şimdi konak artıklarını yığmışlar içeri. Sezai, duvara verevine yaslanmış tahtaların arasından naylona sarılı bir şeyi çekip alıyor. Kaşıyla işaret edip telaşlı hareketlerle açmaya başlıyor naylonu. "Dur," diyorum, "ışık yetersiz, dışarıda bakalım."

"Haklısın, haklısın..." diyor.

Dışarı çıkar çıkmaz naylondan çıkartıyor tabloyu. Uzaktan bana doğru tutarken, bir yandan da arkasını, sağını solunu inceliyor çerçevenin. Gözlerimi kısıp bakıyorum – uzmanım ya! Yaşlı bir kadın koltuğa oturmuş bana bakıyor. Bahçedeki koltuklardan biri mi?

"Evet," diyor Sezai gözlerini dikip, "onun mu?"

"Çok taklidini yaptılar onun resimlerinin, biliyorsun."

"Oğlum, taklit olsa burada, bu mezbelelikte işi ne?"

Ağzımı büzüp çenemi buruşturuyorum. Başımı bir sağa eğiyorum, bir sola, gözlerimi kısıp uzun uzun bakıyorum, şakağımı kaşıyorum bir yandan. Gördüğüm resim de değişmiyor ben bunları yaparken, fikrim de. Yok ki değişsin. Bu adamın resimlerini satın aldığını sanırken "Ben uzmanım," diyen kaç kişi kazıklandı. Tarzı benziyor benzemesine, ama o yıllarda herkes böyle çalışmıyor muydu? O yılların başka bir ressamı da olabilir pekâlâ. Sezai'nin sabırsızlandığının farkındayım. Kararımı veriyorum: Uzman değilim; alıp götürüp bir bilene soracağız. Şu sakallı sahaf bilir mi ki? Sorarız artık. Kararımı söylemek yerine, resimdeki kadının kim olduğunu soruyorum.

"Kimse kim, sana ne?" diye patlıyor Sezai beklenmedik bir öfkeyle. Ahmet Abi hırıltı gibi çıkan sigara yorgunu sesiyle yanıtlıyor sorumu:

"Hanfendinin annesi bu."

Sakinleşmese de sakinleşmiş gibi görünmeye çalışan Sezai, "Öyle mi?" diyor.

"Annesi beğenmemiş diye biliyorum bu resmi."

"Öyle olmalı sahiden de, geçen geldiğimde bana bile söylemedi bu kadının annesi olduğunu."

Resimdeki kadının kim olduğunu sormamış olmasına şaştığımı söyleyince bir daha parlıyor Sezai.

"Sorarım sormam... Sana ne? Sen kendi işine bak."

Verecek yanıt var ya bu deveye, ben gene susayım, büyüklük bende kalsın. Bakışlarımı kadının fersiz gözlerine çevirip:

"Kesinlikle onun işi," diye mırıldanıyorum, "Bu ışığı başkası böyle düşüremez kadının yüzüne."

Sezai'nin gözleri parlıyor. Ahmet Abi, yanımızda götüreceğimizi öğrenince, tabloyu sarıp paketlemek için eski gazete getirmeye gidiyor. Sezai sol eliyle "Sen kal" işareti yapıp peşinden gidiyor. Konuştuklarım kadar sustuklarım da bir şey demiyor bu herife. Yukarıya ağaçların koyu gölgesiyle kırılmış ışığa kaldırıp bakıyorum resme. Hanfendinin annesinin yıllardır sıkışıp kaldığı çerçevenin kenarından Sezai'nin Ahmet Abi'nin kulağına eğilip bir şeyler söylediğini görüyorum. Ahmet Abi de sol eliyle onun sırtına birkaç kez hafifçe vuruyor. Kadına bakıyorum yeniden. Ressamı kibriyle çıldırttığından adım gibi eminim. Bu resim için aldığı parayla içtiği içkiler bile rahmetlinin sinirini yatıştırmamış olmalı. Elimi hafifçe yağlıboyanın pütürlerinde gezdirip:

"Gerçek de olabilir bu," diyorum fısıltıyla, "her şey gibi, her şey kadar."

CANBERRA GEMİSİ

Benim de işten çıkar çıkmaz eve gidesim yoktu –günler uzayalı hep böyle– Cemil arayınca ikiletmeden kabul ettim. Lafı uzatmadan, "Kahvede," dedi; "Kahvede," dedim.

Kahve dediğimiz yerin kahveyle de ilgisi yoktur –kahve bile bulunmaz, ne de oralet, ıhlamur– seyyar bir çayocağı denize nazır, birkaç da tabure. Artık kime veriyorsa rüşveti, işgaliyeyi, bir senedir güzel havalarda gün boyu burada. Denize az yukardan bakan setin kuytu kenar köşesinde – çalıştığım şirketin üç sokak aşağısı.

Altı buçuk gibiydi vardığımda. Güneşin kızartısı henüz karşı kıyının camlarına vurmamıştı. Cemil'in gözler ufka takılı, dalgın; görmedi beni önce. "Dalmışsın," dedim omzuna dokunup. "Sorma," dedi başını çevirmeden, "bir tuhafım bugün."

"Hayırdır?" dedim. Yanıt vermek yerine iki parmağını –gören mütevazı bir zafer işareti sanırdı– salladı çaycıya. Buraya kahve deriz, ama bu adam kahveci değil, çaycıdır bizim için.

"Canberra'yı," dedi çaycı bardakları elimize tutuştururken, "jilet yapacaklarmış."

"Yapma," dedim, sesimde sahte bir şaşkınlık, neredeyse dövünme edası. Oysa ne Canberra'yı bilirim, ne

de söylediğinden bir şey anlamıştım.

"Dalga geçme," dedi. Susup çayımı yudumladım.

"Senin de," dedi çayından bir yudum aldıktan sonra, "uzaklara, çok uzaklara gitmek istediğin olmuş muydu çocukken, gençken?"

"Bilmem," dedim, hatırlayamamıştım doğrusu – çok eski zamanlardı sorduğu. "Öyle aklını gezmeye, dünyayı görmeye takan çocuklardan değildim pek."

Lisedeyken okul çıkışlarında –günlerin uzadığı yaz başlarında özellikle– denizsiz, nehirsiz şehrin ortasından geçen karayolunu yukarıdan gören tepelikte oturur, otobüslere, kamyonlara bakardık arkadaşlarla. Uzaklara, başka şehirlere, yabancı ülkelere gitmeyi değil de, otobüslerin, arabaların bana oralardan birini getirmesini düşlerdim – kim olduğunu bilmediğim birini. Söylemedim bunları Cemil'e, beceremem onun gibi anlatmayı. Anlatacak bir şey de değil zaten.

"Biliyor musun?" dedi, "ben bir ara takmıştım, gemici olacaktım."

İlk kez duyuyordum, ama şaşırmadım. Her an her şeyi yapabilirmiş hissi yaratan adamlardandır Cemil – hiçbir adım atmasalar da.

"Lise ikideyken bir sene beklediğimi bilirsin."

Başımı salladım, biliyordum. Bu yüzden bir yaş büyük olduğu halde bizimle okumuştu fakültede.

"Okumaktan soğumuştum. Babam da arsızlık etmemem için bir arkadaşının lokantasına çırak vermişti beni. Limana yakın bir yerdeydi lokanta. Bir sabah işe giderken kocaman bir geminin limana yanaştığını görmüştüm. Manyak bir şeydi. Pırıl pırıl metal bir apartman, denizi yararak yavaşça üzerime geliyordu. Çakılıp kalmıştım. Esmer bir kadın ilk kez soyunmuş gibi önümde ansızın."

Gülümsedi, bir an için dağıldı yüzündeki dalgın göl-

ge; ben de gülümsedim. Uzun sürmedi güneşin çekilmesi yüzlerimizden.

"İşte," dedi, "o gemiyi parçalayacaklarmış."

O zaman fark ettim elinde tuttuğu gazeteyi. Dizlerinin üzerinde açtı, rüzgârda bir iki çırpındı yapraklar, elleriyle köşelerden bastırıp çenesiyle sayfanın alt tarafındaki fotoğrafı gösterdi. Kocaman bir gemiydi sahiden de resimdeki.

"Can-ber-ra," diye mırıldandım. Kendimce, bilir bilmez akşan verdim, uzattım "r"leri. Gülümsedi. Kendi gemisiymiş, ya da uzun yıllar kaptanlığını, miçoluğunu, başka bir haltını bizzat yapmış gibi gururla sordu: "Nasıl ama?"

"Büyük," dedim; gururla gülümsedi.

"Güleceksin, ama bana cidden koydu bunun parçalanacak olması." İşaretparmağını gezdirdi gazetedeki fotoğrafın üzerinde.

"Şimdi anlıyorum, Canberra gemiden başka bir şeymiş benim için. 'Neymiş?' desen bilemem, anlatamam."

Ufka baktı gözlerini kısıp. Rüzgârın nereden esece-ğini anlamaya çalışır gibiydi. Anlayınca bana seslenecekti, ben de yelkenleri toplayacaktım.

"Birkaç gün kaldıydı bizim limanda. Fırsat buldukça gidip seyretmiştim uzun uzun. Bir iki okuldan öğrenciler getirip gezdirmişlerdi, nasıl da kıskanmıştım hergeleleri."

Başını salladı, dudaklarını büzdü, sağ eliyle sol kolunu kaşıdı, burnunu çekti, birkaç teli beyazlamış bıyığını sıvazladı.

"Çalıştığım lokantaya gemi adamları gelirdi. Önceleri ilgilenmezdim, Canberra'dan sonra içlerine düştüm adamların. Masalarını silerken, servis falan açarken konuşmalarına kulak kabarttım, dükkânın boş olduğu saatlerde gelenlerle laflamaya başladım. Neredeyse saplantı oldu gitmek. Küçük bir gemiyle başlayacak, gün gelecek

Canberra'da çalışacaktım. Hem durduğum yerde ne vardı ki beni bağlayan, çözmeliydim palamarlarımı... Nereye başvuracağımı, neler gerektiğini tek tek öğrendim. Planlar yaptım babamı ikna etmek için..."

Sustu, bıyıklarını çekiştirdi. Sigarayı bıraktıktan sonra edinmişti bu huyu.

"Sonra?" dedim.

"Sonrası," dedi, "bildiğin hikâye."

"Şu hikâye mi?"

"Yaaa... O hikâye." Söz o hikâyeye gelmişse içeceğiz demekti akşama – gelmediği gün var mıydı?

Pişman mıydı? Bu muydu canını sıkan? Bunca sene sonra duyulan pişmanlık ağır olurdu, kıvamlı, tortulu, dayanılmaz – en beteri dönüşsüz.

İki çay daha istedik. Bu kez bendim parmaklarını sallayan, çaycıyı beklerken son kalan üç beş tel saçı kurcalayan.

"Sen gelmeden ne düşündüm biliyor musun?" dedi. Merakla baktım gözlerine – kızarmış mıydı ne?

"Çok sallanırdım binip gitseydim bir gemiye... Günlerce, aylarca sallanırdım, gemici olacağım, Canberra'da çalışacağım derken. İçim çıkardı dışıma, düz yolda yürüyemez olurdum... Gitmedim, gene sallandım, yıllarca hem de."

Kollarını açıp gerindi, kucaklayacak gibiydi önümüzdeki manzarayı, ötesini, görmediklerimizi, göremediklerimizi hatta.

"Daha da sallanacağım," dedi, "bu gidişle."

Canberra'nın hayaleti geçmiş gibiydi ufuktan, el sallamış gibiydi güvertedekilere. Yüz aynı yüzdü; duruşu bile değişmemişti –hafif kambur– eli gene bıyıklarındaydı, ama aynı Cemil değildi. Kendisi değil, hayali yetmişti – sözünü bile etmemiştik daha.

Benimse elim tepemdeki iki tutam saçtaydı hâlâ.

KAYISILAR

Daha erken biliyorum; bu mevsimde güneş gözlüğü biraz tuhaf. İnsanlar bu kadar hasretken güneşe –yaptığımı şımarıklık sayıyor olmalılar– karanlık sabahlar, yağmur çamur dün gibi, akşamüstü kadar kol mesafesindeyken. El çırpmış, gerinmiş, pencereyi ardına dek açıp derin soluklar almış, günü planlamış, yanlarında biri varsa, ışıklı gözlerle gülümsemiş olmalılar – güneşi gördüklerinde. Hatta güneşi görmeden, daha yataktayken, rüyalar seyrelmeye yüz tutmuş, dışarısı anbean katılaşır, biçimlenirken, kapalı kirpiklerin arasından her günkünden daha turuncu bir ışık sızmaya çalıştıkça. Güneşin hatırına biraz daha yatakta kalmayı yeğleyenler de olmuştur, zıpkın gibi fırlayanlar da. Sevdiklerine sarılanlar, sevişenler olmaz mı? Onlar da vardır elbet.

Belki de kendime acımamak için taktım kara gözlükleri.

Sokak kapısını açarken ayakkabı dolabının üzerindeki çanakta gözüme ilişince çekip aldım. Merdivenlerden ağır aksak inerken, gri kaşkolumla ekimden, kasımdan bu yana camlarında birikmiş tozları sildim. Apartmanın kapısından çıkarken azalttım ışığı; dindi sanki başımdaki ağırlık.

Kimsenin aklına pazar günü için erken sayılacak bu

saatte sokağa fırlayıp caddelerde dolaşmak gelmez sanmıştım; hiç tenha değil ortalık. Yine de her günkü sıkıntıyı duymuyorum. Gözlükten mi? Şehrin göbeğinin pazar sabahı ziyaretçilerinin –yol değilse de kaldırım arkadaşlarımın– her gün gördüklerimden farklı olmasından mı? Şehrin bir ucundan yola çıkıp öbür ucundaki akrabalarına ancak pazar günü gidebilenler olmalı otobüs duraklarında bekleşenler. Gözlerini kırpıştırıyorlar sürekli – güneşten değil. Kadınlar başörtülerini pekiştiriyorlar sağa sola bakınırken, adamlar kasketlerini; sımsıkı tutuyorlar çocukların ellerinden. Ben de gözlüğümle oynuyorum. Bir de çarşı iznine çıkmış, sivil kıyafetli askerler var. Kol kola girişlerinden, kavrukluklarından, kavrulmuşluklarından, ürkeklikle kibrin iç içe geçtiği bakışlarından anlaşılıyor asker oldukları. Bunlardan birine bir şey sormam gerekse, "Asker abi," diyebilirim, benden on beş yirmi yaş genç olduğunu unutup.

Gözlük de yetmez oluyor, yüzümü dalayan rüzgâr da. Bu sıkıntı başka, çok eski, başka bir şehrin sıkıntısı.

Bir yerlere yetişecekmişçesine hızla geçerdim insanların arasından. Dükkânların neredeyse tamamının kapalı olduğu caddelerde, çarşı iznindeki askerlerle seyyar tezgâhların bir günlük saltanatı olurdu. Yanlarından geçerken şöyle bir bakardım tezgâhlara. Azıcık oyalansam, elimi uzatıp o an ilgimi çeken –ya da sadece meraktan– pilli bir fenere, ince dişli plastik tarağa, ne bileyim, kaçak doldurulmuş aranjman kasetlerden birine, kapağında yarı çıplak kadın resmi olan kötü baskılı cep kitaplarına dokunacak olsam, bir şey demelerinden, bir şeyler sormalarından çekinirdim. Kimseye tek söz edecek mecalim olmazdı, ya da yok sanırdım. Karar vermeden, adını koymadan belirlediğim, sınırı, menzili pek az değişen güzergâhtaki birinci turu tamamladıktan sonra, üzerine aldığı işi layıkıyla tamamlamış biri gibi yavaşlar,

birkaç tur daha atardım aynı caddelerde – kaç cadde vardı ki?

Belki de bunca senedir bu devasa şehirde aynı sokaklarda dolanıp durmam bundan. Kimi arıyorsam, ya da neyi!

Birkaç pazardır böyle, sabahın köründe dışarıdayım, yanılıp hiçbir şeyin değişmediğini sanıyorum –o şiirdeki gibi– aynı şehirdeyim, aynı yaştayım. O zamanlar önümde durduğunu, beni beklediğini düşündüklerimin çoğu eskisinden de uzakta oysa – ardımda. Bu sabah anladım ki sonsuz bir şimdiymiş zaman –şu gözlüğü takmasam başım dönecek– yılların, yerlerin, gelenlerle gidenlerin farkı yokmuş. Her şey aynı değil, ama birini öbürüne yeğlemenin, pek bir önemi kalmamış. Belki de hiçbir zaman önemi yoktu ya, bu sabah bu siyah gözlükleri takınca dank etti kafama.

Durakların arkasındaki taş merdivenin basamaklarına oturdum, gelene geçene, durana kalkana bakıyorum. Şehri deli divane –nenemin deyişiyle itin art ayağını yemişçesine– dolaşmakla böyle kımıldamadan durmanın da pek farkı yok.

Pazar sabahının telaşsız yolcularıyla onlardan da telaşsız otobüs şoförlerinin arasından bıyıkları yeni terlemiş bir genç geçiyor. Elinde neredeyse kendi boyunda dikdörtgen bir sunta, suntanın yan kenarlarına çiviler çakılmış, çivilere lastik ipler gerilmiş, iplerde güneş gözlükleri. Geçen pazar mıydı, önceki mi; daha erkendi meydana indiğimde. Bomboş durakların arasından sekiz on delikanlı seyyar tezgâhlarını itekleyerek geçmişlerdi – belki bu gözlükçü oğlan da vardı aralarında, ya da bu sabah olduğu gibi geç kalmıştı. Bilmiyorlardı, böyle düşünmemiş, planlamamışlardı, ama tam da bu meydandan böyle güle oynaya geçişlerine olmayacak anlamlar yüklemiştim. Hiçbir geçit töreninde hiçbir zaman yürü-

meyecek olanların yegâne izleyicisiydim. Birbirlerine takılarak, küfürleşerek, geçit törenlerinde rastlanmayacak gürültülü bir neşeyle yürümüşlerdi. Alkışlasa mıydım? Öylece bakmıştım arkalarından. El sallayacak ya da –maazallah– sağ elimi sağ kaşıma götürüp selam duracak halim yoktu ya!

Bugün başka, bugün güneş gözlüğüm var – seyyardan almadım, ama olsun. Kollarıyla güçbela kavrayarak taşıdığı suntanın üzerindeki rengârenk, neşeli gözlükler, şehrin tek acelecisinin ben olmadığımın ispatı. Bir yolunu bulup yaydığı neşe için şükranlarımı sunmalıyım. Gazete bayiinin yanından dönüp gözden yitecekken, kendimden beklemediğim bir ataklıkla el ediyorum gözlükçüye. Anlamıyor önce, benim de kalkıp bir iki adım attığımı görünce hızla seğirtiyor yanıma. Yaklaştığında suntadakileri daha net görüp gülüyorum – çocuklar için oyuncak gözlükler bunlar. Tek acelesi benmişim şehrin! Ona güldüğümü sanmasın diye abartmıyorum gülmeyi, yanaklarımı ısırıyorum hafiften. Çok uzaklardaki yeğenlerime iki tane seçiyorum. Gözlükçüye de söylüyorum yeğenlerime aldığımı. Kendini yanıt vermek zorunda hissedip:

"Güneşten de korur abi," diyor.

"Korur evet," diyorum. Beni de korumadı mı bu sabah? Aklıma geliyor birden; güneş gözlüğü olup olmadığını soruyorum.

"Olmaz mı?" diyor, ceketinin altına giydiği, şu avcı yeleği dedikleri, üzerinde bir dolu cep bulunan yeleğin göğüs cebinden aynalı bir gözlük çıkarıp takıyor. Takar takmaz değişiyor havası, edası – olmak istediği kişi olamasa da, az önceki çocuk değil artık. Sanki sesi de değişiyor.

"Bunu takınca," diyor, "nereye baktığımı kimse anlamıyor." Belki bir de göz kırpıyor, ama ben göremiyorum;

gözlük hem aynalı hem de yüzünün neredeyse yarısını kaplıyor.

Lafı daha da uzatırdım, –yanıtını bildiğim halde– kime ya da neye baktığının bilinmesini istemediğini sorardım. Gülüşürdük, gözlüğümü alnıma doğru kaldırır göz kırpardım – o düdükler çalmasa, apar topar suntanın üstündekileri düşürmemeye çalışarak koşmaya başlamasaydı.

Ben ne olduğunu anlamadan hızla uzaklaştı. Meydanın öbür köşesindeki yokuşun başında çerçevesi turuncu camları sapsarı bir gözlüğün –art arda yuvarlanan olgun iki kayısıya benziyordu– yere düştüğünü görünce gözlerimi kaçırdım.

Bulutlar, bir tek onlar kaçışmayıp toparlanmaya başlamıştı yukarıda. O düdük sesiyle mevsim mevsimliğini bilmişti sonunda; zaman, her günkü ritmini. Gözlüğümü çıkarıp cebime attım, ötekilerin yanma – kıza aldığım pembe, oğlana aldığım mavi.

ÇOK TANIDIK, ÇOK BİLDİK

"Gidiyorum" bile demeden çıkmaya hazırlanırken önünde bir an göz göze geldiğimiz sokak kapısına gözüm her takıldığında, o son bakışını üzerimde hissediyorum – hâlâ bana bakıyor. Donuk, ürkek, şaşkın, ama kararlı. Şaşkın bakmış olmalıyım ben de. Her şey yolunda, biraz sonra yanıma gelecek, sarılacak; yeniden sevişeceğiz sanıyordum. Sessizce çekmişti kapıyı arkasından.

Kapıyı onun gibi sessizce örtüp çıktım. Aşağı yukarı onun gittiği saatler. Hızla indim merdivenlerden, sitenin bahçesinden geçerken yavaşladım. Kapıdaki görevli bu gece de fark etti beni, selam verdi. Başımı eğip aldım selamını.

Arkamdan konuşuyorlar mıdır? "Ne yapıyor bu adam her gece yarısı, nereye gidiyor böyle," diyorlar mıdır? Derlerse desinler. Sırıttı sanki şerefsiz selam verirken. Biliyorum nereye gittiğini dercesine baktı. Nereden bileceksin budala? Karıya kıza gittiğimi sanıyordur en fazla. Arabayı alırım öyle olsa. Bunlar benim arabamı da beğenmeyip dedikodu yapıyorlardır. "Bu arabayla karı kız tavlayamayacağını bildiğinden yaya gidiyor," diyorlardır. Her şeyi bilir, her şeyden anlarlar ya. Desinler, çok da umurumda! Sitenin park yeri de oto galerisi gibi. Gıcır gıcır arabaların yanında bizimki melul mahzun duru-

yor – bizimki? Artık bizimki olmadığını da öğrenmiştir bu budala bekçiler. Belki de acıyorlardır bana. Ya da karılarına kızdıkları bir günse imreniyorlardır.

Hava da buz kesiyor, ama nefes alabiliyorum en azından dışarı çıktığımda. İçeride duramıyorum. Duvarlar üzerime geliyor; televizyon, filmler, gazeteler hepsi içimi bulandırıyor. Uyumaktan geçtim, nefes alabilsem çıkmam dışarı. Böyle hortlak gibi geceleri dolaşıp durmama karşın işi iyi idare ediyorum etmesine, ama bakalım nereye kadar gidecek böyle? İşe gitmeyi de sever oldum. Dosyalar, yazışmalar, toplantılar günü dolduruyor. Kafam rahat işteyken, ama eve dönünce...

Aşağı taraftan bir minibüs geliyor olmalı. Hırıltısından belli. Uykulu bir şoför uzaktan beni seçince "Elde var bir" demiş olmalı günün son seferi için. Yanıldığını birazdan anlayacak. Gece mece demeden korna da çalar. Minibüse binmeyeceğimi anlaması için caddeden uzaklaşıp şu dükkânın camekânına bakmalı. Ne çirkin eşyalar satıyorlar. Dünyanın parasıdır bunlar. Birileri gelip pazarlık ediyor, üç beş lira ucuza almaya çalışıyordur. Biz de öyle yaptıydık. Yatak odasını ucuza getirmemiştim ama. Bileydim... Salonda uyuyorum artık. Yatak odasında hiç tutmuyor uyku. Yatak odası sessiz bir çığlık. Hoş, salon da farksız, kapının önü de.

Üniversiteye varmadan karşıya geçip aşağı doğru sallanmalı. Daha sakin o taraflar. Şu minibüs caddesi bir sınır; yolun sağ tarafında hayat bu saatte bile devam ediyor. Sol tarafsa uykuda. Sağ tarafta on katlı, on beş katlı apartmanlar, sol tarafta en kabadayısı dört beş, çoğu iki katlı, tek katlı evler. Hayret, bunca senedir müteahhitler buraları neden deşmediler? Cadde tarafında on katlı binaları bile yıkıp yenisini dikmeye başladılar. Buralar da iyi para eder aslında. Ya yeterli kat izni yoktur, ya parseller küçüktür, hisselidir. Neyse ne artık. Caddede sokak lamba-

ları daha mı sık, daha mı ışıltılı? Buralar zifiri karanlık caddeden sonra. Belki de vitrinlerdeki lambalardır caddedeki ışıltının nedeni; buradaki dükkânlar tamamen kapalı, kepengi, kilidi, ışığı, tabelası... Kimse sokağa çıkmadığına göre ışığa ne gerek var demiş olmalı buranın esnafı.

Geçen gece birkaç delikanlı vardı bu köşelerden birinde, alçak bir duvarın üzerine tünemiş ayçekirdeği yiyorlardı. Belki bira da içiyorlardı, onlardan yana bakamadan geçtim önlerinden. Korktum önce, laf atsalar, bir şey deseler, üzerime gelseler... Yaklaştıkça azaldı korkum, hatta sataşsınlar istedim. Kanımın daha hızlı aktığını hissettim yanlarından geçerken, dizlerimin altından ayaklarıma doğru –üşüyen ayaklarım ısındıydı– bir yol bulup bedenimden taşmalıydı, bulamadı o gece. Beni görünce susup gözlerini diktiler üzerime. Yüzlerine bakmadan gördüm baktıklarını. İleriye, boşluğa dikip gözlerimi, karanlığı bile görmeden –oysa iyi kötü bir ışık vardı, çöktükleri duvarın önündeki sokak lambasından süzülen– önlerinden geçtim. Bu gece de rastlarsam, başımı çevirip bakacağım, bir şey diyecekler mi bakalım? Bu gece daha geç çıktım ama. Onlar bile evlerine dönüp yatmışlardır. Babaları homurdanmış, anaları nerede olduklarını sormuştur yataklarını sererken – bilmiyorlarmış gibi sokakta sürttüklerini bütün gün.

Birilerine anlatsam geceleri bu sokakları arşınladığımı delirdiğime hükmederler. Kime diyeceğim ki? Geçen gün Ertürk sordu akşamları ne yaptığımı? "Hiç," dedim. Başka bir şey sormadı. "Bir akşam içelim," dedi. "Olur," dedim, ama gün mün kararlaştırmadık. Çocuk da ne diyeceğini bilemiyordur. Ya içip de sapıtırsam, sapıtsam neyse, duygusallaşırsam... "Bir akşam içelim." Bunu söyledi, ruhunu kurtardı. İyi de etti, ben de kimseyle oturmak içmek istemiyorum. Böyle iyi. Bu sokaklarda yürümek. Spor oluyor – neye yarayacaksa bu spor, bu beden?

Sokağın sol yanına park etmiş arabalardan birinin yanında bir karaltı. Gecenin bu saatinde arabasına binip nereye gider bir insan? Benim gibi atmamışsa kendini sokaklara – hastaneye, karakola, hayırlı bir şey için çıkılmaz evden bu saatte. Karaltının uzağından geçmek için sağa dönmeyi düşünürken arabanın alarmı çalmaya başladı. İrkilen sadece ben değilim. Karaltı koşmaya başladı. Ben de peşinden. Yakalamalıyım bu karaltıyı, yakalayabilirim, yakalarım. Hızlı da koşuyor, aramızdaki mesafe kısaldı, ama gücüm tükenecek gibi. Yakalayınca ne olacak? Bu soru hızımı kesmiyor. Yakalayıp dövecek miyim, polise mi teslim edeceğim? Semih'in sözleri geldi aklımda. Arabasının teybini çaldıklarında günlerce tiksinmiş arabasından. Öyle demişti. "Kirlenmiş geldi araba, içime sinmiyordu binmek." Bu mudur Semih'in arabasına giren? Bu ya da bir benzeri – hepsi bir eşşoğlueşşeklerin. Ona da kaç kez, "Bizimki gibi bir siteden ev tut," dedim, "sokaklar tekin değil. Onca para verdiğin arabayı bırakma sokaklara."

Daha ne kadar kovalayabilirim bu bücürü? Ne demeye kovalıyorum ki. Yakaladığımda belki bıçak çeker, olmadı tornavida, sivri bir şey, arabaların kapısını açtığı. Bacaklarımın beynimle bağı kopmuş; aklımdan geçenler hızımı kesmiyor, uzun mesafe koşucuları gibi ritmimi değiştirmeden koşuyorum. Bu kadar hızlı, böyle uzun süre koşabileceğimi sanmazdım. Sigara içmemenin faydaları. Koştukça içimde bir ferahlık yükseliyor – nane şekeri kokusu burnumda. Yetişince onu geçer giderim belki de. Finişe önce ben varırım. Koştukça hafifliyorum – bedenim toksinlerden mi arınıyor terledikçe? Kalbim çok hızlı atıyor, aynı hızla zonkluyor kafam, bacaklarım ikisini de önemsemiyor – başına buyruk.

Yokuş aşağı koşuyoruz; yokuş yukarı olsa kesilir, yetişemezdim. Daha da loş sokaklara girdik. En fazla üç

metre önümde. Yetişemiyorum – hızımız aynı olmalı. Dönüp arkasına baktığında hızı azalıyor, ama yetişmeme yetmiyor bu. Buraları iyi biliyor olmalı, girdiği hiçbir sokak çıkmaz değil. Bacaklarım titremeye başladı, hoş bir hismiş bu. Yarın hamlayacak, kesin, ama şimdi güzel.

Nasıl oldu anlamadım. Elli altmış santimlik bir duvarcığın üzerinden atlarken ayağı takılıp yere kapaklandı. Tok bir ses geldi kulağıma, ince bir inildeme peşinden.

Aman yarabbi! Kan içinde çocuğun yüzü. Başını çarpmış olmalı. Midem bulanıyor. Konuşamıyoruz ikimiz de. Nefes nefeseyiz. Gözlerini dikmiş yüzüme. Ne kızgınlık ne merhamet arzusu. Sadece bakıyor. Bakışıyla kendime geliyorum. Doktor, hastane... Cep telefonumu çıkarıyor, Hızır Acil'i arayıp ambulans istiyorum. "Neresi?" diyor karşımdaki ses. Bilmiyorum. Çocuğa soruyorum. "Sinema" gibi bir şey diyor sanki. Nerede olduğumu anlıyorum.

"Eski bir sinema var ya... oralarda bir yerdeyiz." Telefon numaramı veriyorum.

Çocuk inildeyerek kaykılıyor. Yarasını beresini önemsemeden koşmaya devam edecek güç bulsa. "Kımıldama," diyorum. Sesim filmlerdeki polislerin sesi gibi çıkıyor, oysa –doğru yanlış– ilk yardım hakkında bildiğim tek şeyden söz ediyorum. Başını oynatmaması gerek.

"Bırak gideyim," gibi bir şeyler diyor. Telaşla atan kalbimin gürültüsü, inip kalkan göğsüm; tam olarak anlayamıyorum ne dediğini. "Ambulans," diyorum fısıltı gibi çıkan bir sesle, "şimdi gelir."

Allah için çabuk geldi ambulans. Sirenler çalarak ilerledik az önce koştuğumuz sokaklardan. Şoförün yanında oturdum, ne o bir şey sordu ne ben söyledim. Acilin önüne yanaştık. Çocuğu sedyeye koyup götürdüler.

Kimse bir şey demedi bana. Gerisingeri dönsem mi? Şimdi bir dolu soru soracaklar. Gidemiyorum yine de. Çocuğun nasıl olduğunu merak ediyorum. Tam giderken fark ederlerse ne derim ayrıca? Acilin önünde bekleşen üç beş kişi var. Birileri acilden çıkıp yan taraftaki camlı bölmeye hızlıca gidiyorlar. Nefesim yeni yeni düzeldi, bacaklarımdaki titreme sürüyor. Camlı bölmeye geçip otursam, diyorum, ama kımıldayamıyorum. İçeri bakmakla yetiniyorum. Bir yanda banko var, kayıt kuyut işleri burada yapılıyor olmalı, öbür yanda bekleme koltukları. Biri uzanmış uyukluyor, ikisi üçü sohbet ediyor. En köşede bir berduş, kalorifer peteğine sırtını vermiş, kirden paçavraya dönmüş başı ellerinin arasında. Kimse ilişmemiş, ses çıkarmamış, geceleri yurt edinmiş olmalı burayı.

Orta yaşlı bir polis memuru çıkıyor acilden. Bana doğru mu geliyor ne?

"Yaralı çocuğu hanginiz getirdi?" diye sesleniyor ortalığa. Yanına yaklaşıyorum. Çocuğun nasıl olduğunu soruyorum.

"İyi," diyor, elindeki küçük bir not defterini fark ediyorum. Bir şeyler soracak şimdi. Ne yanıt vereceğim? Olduğu gibi mi anlatsam? Yolda gördüm desem, bu saatte oralarda ne işim olduğunu soracak. Her durumda bela aldım başıma. O sormadan ben sorsam bir şeyler.

"Bilinci açık mı?" diyorum, şaşıyorum bu soruyu nasıl olup akıl ettiğime.

"Açık... açık... Gelin yanına gidelim."

Koridordaki sedyelerde hastalar yatıyor. Başlarında refakatçiler. İnlemeler, ağlamalar işitiliyor kapısı açık odalardan. Uykulu bir hastabakıcı elinde serum şişeleriyle geçiyor. Bir başkası, hasta yakınlarından birine dünyanın en önemli sırrına vâkıfmışçasına bir şeyler anlatıyor.

Girdiğimiz odayı perdelerle ayırmışlar. İlk perdenin arasından oğlanın ayaklarını seçiyorum. Farkında olmadan bellemişim pantolonunu, ayakkabısını. Polis memuru perdeyi aralayınca çocuk da beni görüyor. Gözlerine korku doluyor beni polisle birlikte görünce.

"'Düştüm,' diyor, doğru mu?"

"Doğrudur sanırım. Düşerken görmedim. Gece sigaram bitmişti, açık bir yer arıyordum. Bu çocuğu gördüm yerde yatarken."

Gereksiz açıklamalar yaptım diye düşünürken esneyerek başını çevirip çocuğa bakıyor memur. "Evet" anlamında sargılı başını sallıyor, yüzüme bakmadan. Floresan lambanın ışığında yüzünü ilk kez açık seçik görüyorum. Yüzündeki lekeyi önce sargının gölgesi sanmıştım, dikkatli bakınca bir lira büyüklüğünde bir morluk olduğunu anlıyorum. Çok tanıdık, çok bildik bir şey bu. Kapının önündeki son bakışmamızdan kalan, bir daha gözlerimin önünden gitmeyen – o bembeyaz boynundan.

KUANTUM HİKÂYE

Büyük bir ressam olabilirdi, bu işten anlayanların yalancısıyım. Farklı bir tarzı vardı. Gene başkalarından duyduğuma göre, önemli bir sanat dergisinde ismi genç yetenekler arasında sayılmış; yapıtlarının modernle postmodern arasında kendine özgü bir yerde durduğundan söz edilmiş. Mektepli değildi, tanıştığımız gün ayaküstü sohbet ederken resme bir arkadaşının atölyesine gidip gelirken heves edip başladığını anlatmıştı. Tavrı, sözü hoşuma gitmişti; ressam olarak tanıtılmaktansa hevesli olarak tanıtılmayı yeğleyeceğini düşünmüştüm. Okulda sıkça karşılaşırdık –işletme iktisat gibi bir şeyler okuyordu– ama epey bir zaman geçtikten sonra oturup uzun boylu konuşabildik. Eski Köprü'nün altında Haliç'e bakan birahanelerin en salaşında kalabalık bir grup olarak saatlerce sohbet etmiştik. Kocaman gözleri olan bir kız –bunu unutmamışım nedense– resme nasıl başladığını sorduğunda, başka bir hikâye anlatmıştı. Bir sabah gitmiş tuval, fırça, boya alıp başlamış. Resimleri çizgi romanları andırırdı – çizgileri de biraz, ama asıl olarak kurgusu. Dört beş tuvali yan yana koyduğunuzda adamakıllı bir hikâye çıkardı ortaya. Yakın arkadaş değildik, ama ortak arkadaşlarımız çoktu. Resimlerinin büyük bölümünü bir arkadaşımla birlikte atölyesine gittiğimizde

görmüştüm. Atölyesi dediğim yer bir radyo tamirhanesinin arka bölmesiydi. Mahalleden arkadaşıymış radyo ustası, dükkânın arkasındaki izbeliği ona vermiş. Tuvaller, radyo ölüleriyle ıskartaya çıkmış televizyon ekranları arasında duruyordu. Bugün olsa o cihazların tamamını kullanacağından eminim, ama o zamanlar resim dendiğinde tuval ve boya, heykel dendiğinde taş anlaşılırdı. Biz öyle anlardık, demeliyim belki de.

Tuvallerde gördüklerimden etkilenmiştim doğrusu. Çizgi romanlarla büyümüştük; dergi takip etmek, kitap biriktirmek gibi alışkanlıkları onlar sayesinde edinmiştim. Şunu da itiraf etmeliyim; bizim kuşak dövüşmeyi de, sevişmeyi de çizgi romanlardan öğrenmiştir. Atölyenin farklı köşelerinden çıkarıp yan yana dizdiği resimler bitmesin istemiştim. Yaz günlerinin öğle uykularını anımsamıştım özlemle. Ne bir önceki cildini okuduğum ne de bir sonraki sayısını bir gün edinebileceğimi umduğum çizgi roman cildini kim bilir kaçıncı kez okurken içim geçer, tatlı bir uykuya dalardım. Resimlere bakarken çocukluğum, yazları gittiğimiz anneannemin evi, o evin kireç boyalı duvarları gelmişti aklıma. Şimdi de resimlerinden pek bir şey anımsamıyorum, ama o kireç beyazı üzerinde kırıtarak ilerleyen kırkayak görüntüsü hâlâ gözlerimin önünde.

Uzun uzadıya tuvallere baktığımı görünce fikrimi sormuştu, sırf bir şeyler söylemiş olmak için, "Hikâyenin bütününü bilmememiz gerekmez mi," demiştim, "o kadar ayrıntılı çizmişsin ki bize bir şey bırakmamışsın." Yirmili yaşlarımızdaydık, her şeyi bildiğimizi sanıyorduk, her şey hakkında konuşurduk, hele tanıdığımız birinin işleri hakkında, o zaman her şey daha serbestti. Sonsuz özgürlük çağı. İnsanların yüzüne karşı sevgililerinin namussuz ya da salak olduğunu söyleyebildiğimiz yaşlarda, resimlerden, hikâyelerden mi çekinecektik!

"Bunların her birini başkasına satacağım," demişti, "büyük hikâyeyi kimse bilemeyecek."

Hikâyenin bütün parçaları satın almak isteyecek olanları nasıl engelleyeceğini sorduğumdaysa, "Her birini başka bir sergiye koyacağım," diye yanıtlamıştı. Her soruya yanıtı hazırdı. Dedim ya, tam o yaşlardaydık. Büyük hayaller, daha büyük planlar, onar yirmişer yıllık projeler çağı. Onun resimleriyle hikâyenin tamamını anlatmasına karşı çıkmıştım, ama ben de aynı ailenin yüz yılını anlatacağım bir ırmak roman yazmaya hazırlanıyordum o sıralarda. Sürekli, her yerde notlar alıyor, akşamları eve dönünce ceplerimden çıkan kâğıt parçalarına düşülmüş kargacık burgacık notları inci gibi bir yazıyla farklı farklı defterlere geçiriyordum. Zamanı gelince o defterlerdeki notları daktiloya çekecektim. O yıllarda tuttuğum notları yayımlasaydım, rahatlıkla incesinden bir kitap çıkardı ortaya. Sonraları hevesim kaçtı ırmak roman konusunda. Belki de o gün ona söylediklerim, hikâyenin bütününü anlatmak ya da anlatmamak meselesi kafamı umduğumdan da çok meşgul etmişti.

O da büyük bir ressam olmadı bu arada. Büyüğünü geçtim, ressam olmadı, bıraktı resmi. Birkaç yıl sonra bir kış sabahı, sinemada, on dakika arada karşılaştık. İlk matine indirimli olduğu için fırsat buldukça o saatte giderdim sinemaya. Ona da, "Vay ucuzcu" diye takıldığımda, sağ elinin işaretparmağını yanlış yapan öğrencisini uyaran öğretmen edasıyla yüzüme doğru uzatıp iki yana hızlı hızlı salladı. Filmi bir gün önce izlemiş, ama gece bir ayrıntı takılmış aklına, uyuyamamış, sabah ilk matinede yeniden izlemeye gelmiş. Aklına takılan ayrıntının ne olduğunu sorduğumda, açı, ışık ve benim anlamadığım, bir filmi izlerken üzerinde pek durmadığım bir dolu şey hakkında konuştu. Filmin ikinci yarısının başla-

mak üzere olduğunu duyuran gong çalınca filmin devamını izlememeyi önerdi. Acıkmıştı.

"Tabii," dedim, "sen yeniden izlemek istediğin sahneyi izledin, çıkarsın ortasında filmin."

İkinci yarıdaymış o sahne, ama bana anlatırken gece anımsayamadığı ayrıntıyı anımsamış. İzlemesi gerekmiyormuş.

Ayak diredim çıkmamak için. Israr etti. Çıktık. Hiçbir zaman çok yakın olmadığımız, ama nasıl biri olduğunu merak ettiğim bu arkadaşın anlatacağı şeylerin, ilk yarısını biraz da esneyerek seyrettiğim filmden daha eğlenceli olacağını düşünmüş olmalıyım. Sinemanın az ilerisindeki sokakta bir arkadaşının işlettiği ev yemekleri satılan bir yer olduğunu söyleyince oraya gittik. Ben çorba ve salata istedim, o ise sadece çay içti.

"Hani acıkmıştın," dediğimde, iştahının kaçtığını söyledi. Çayın çok lezzetli olduğunu ekledi sonra. Ben çorba içerken art arda birkaç bardak çay içti. Başkalarında şarap ya da konyak içerlerken gördüğüm jestlerle çayını yudumladığını, arada bardağı burnuna yaklaştırıp uzun uzun koklayıp çayı yutmadan ağzının içinde gezdirdiğini anımsıyorum. Neyse ki bütün bunları yaparken ağzını şapırdatmamayı başarıyordu, aksi halde benim de iştahım kaçabilirdi.

Çay yudumlarının arasında sinemayla ilgilendiğini söylediğinde hiç şaşırmadım, hatta imrendim. Sabahın köründe bir filme yeniden gitmek azim işiydi. Resmi bırakmıştı, ama azmini yitirmemişti. Arkadaşlarımızın çoğunun azimsizlikleri nedeniyle kendilerini eleştirmekten bitap düştüğü yaşlara gelmiştik. O ise sadece azmini değil, heyecanını da koruyordu. Başladığı cümleyi yarım bırakıp heyecanla başka bir şey anlatmaya başlıyordu. Henüz yarım kalan cümlesini anlamadığım için allak bullak oluyor, sözlerini takip edemiyordum, ama bana

bunları anlatıyor olması hoşuma gidiyordu. Ancak aynı büyük ailenin içerisinde olanların paylaşacağı şeylere benziyordu anlattıkları. Böyle bir ailenin yoksunluğunu duyuyordum sanırım. Yarım kalan cümlelerini zihnimde bir araya getirmeye kalktığımda, çok ayrıntılı bir senaryo üzerinde çalıştığından, ortaya çıkacak şeyin bildiğimiz senaryo ile (bilmiyordum senaryonun nasıl bir şey olduğunu) çekim senaryosu denen şeyi (onun adını ilk kez işitiyordum) aynı metinde birleştireceğinden söz ettiğini anlamıştım.

"Öyle bir senaryo olacak ki," dedi, "kaç yönetmen çekerse çeksin, her seferinde aşağı yukarı aynı film çıkacak ortaya. Tabii, senaryoya bağlı kalınmasını şart koşacağım."

"Korkma," dedim, "aynı senaryoyu aradan uzun zaman geçmeden kimse yeniden çekmeye kalkmaz."

"Emin olma," dedi, "böylesine ayrıntılı bir senaryo hepsine çok cazip gelecek. Hem böylesi bir senaryoya harfiyen bağlı kalıp hem de yorum yapamayacaklarını düşünecekler, ama bir yandan da nasıl yapar da yorumlayabilirim deyip heveslenecekler. Oyuncular için de geçerli bu. Müthiş bir meydan okuma imkânı sunacağım onlara. Oyuncuların mimiklerini, hareketlerini de çizeceğim senaryonun içinde."

Yazacağı senaryonun da çizgiromanvari olacağını düşündüğümü anımsıyorum.

Üslubu çok önemsediğini, ama üslupçu olmadığını söylemişti sohbetimizin devamında. Ne anlatıldığından çok nasıl anlatıldığı önemliymiş günümüz sinemasında. Resimlerinden de söz ederek eskiden hikâyeyi önemsediğini anımsatmaya kalktığımda yanıldığımı söyledi; hiçbir zaman hikâyeyi önemsememiş. Aksine hikâyenin yapısını bozmayı amaç edinmiş her zaman.

"Bir hikâye," dedi, sözünün tam burasında durup

derin bir nefes aldığını, onun nefes alışıyla masanın üzerindeki çay bardağından süzülen dumanın burnuna yöneldiğini çok iyi anımsıyorum, "anlatıldıkça bozulur. Bu yüzden hikâyeyi önemsemek kadar manasız bir şey yoktur."

"Bir hikâyenin okundukça, bir resmin bakıldıkça, bir filmin izlendikçe değiştiğini, bozulduğunu kabul etsek bile," dedim, "nesne olarak o resim, o film aynen önümüzde durmayı sürdürmeyecek mi?"

İnsanı tartışmaya çeken bir üslubu vardı, kayıtsız kalamıyordum karşısında; inansam da, inanmasam da söylediklerine karşı çıkmak zorunda hissediyordum kendimi. Meydan okumuyor, ama meydan okuma cesareti yayıyordu. Söylediklerinin arasındaki çelişkiler o kadar açıktı ki, ister istemez o açıklıktan geçmek istiyordum. Gereğinden fazla açık olduğunu fark ettiğimdeyse geç kalmış oluyordum. Ne yana gideceğimi bilemediğim geniş bir alanda kalakalıyordum.

"Bu dediğin bile doğru değil," dedi, "kuantum mekaniğine göre, o resim her bakışın altında parçacık düzeyinde değişiyor; ama bunu da bir kenara bırakalım, algı değişiyor, herkeste, her an. Aynı hikâye iki kez okunmaz!"

Bunun üzerine o çok ayrıntılı senaryonun değişmezliğini nasıl açıklayacağımızı sordum. Önümde gene apaçık bir alan uzanıyordu – koştur koşturabildiğine. Dudaklarını büzüp gözlerimin içine bakıp, "Sanat bu işte," dedi. Onun bir bakışı vardır, tam o anda öyle mi bakmıştı, bilemiyorum şimdi, ama o bakış çakıldı kaldı zihnimde. O bakışın ardındaki ruh benim için üzülüyordu, ama kendisi için de üzülüyordu. Ben anlayamayacaktım, o anlatamayacaktı. Anlayamayacak olmam benim kabahatim, kusurum değildi; beni aşağılamıyor ya da ayıplamıyordu, aksine beni tutup kendine çekiyor, saçlarımı ok-

şuyor, anlama çabamı takdir ediyordu, ama bir yandan da, "İkimiz de biliyoruz, anlayamayacaksın, bunu önemsemeyelim," diyordu. Daha sonraları anlayamadığım bir şeylerle karşılaştığımda onun o bakışını aradım karşımdakilerde – özellikle kadınlarda. Kadınların dallanıp budaklandırarak anlattıkları şeyleri anlamaya uğraşıp beceremediğim zamanlarda o bakış geldi aklıma, onlara sarılmak istedim, şehevi değil, sevecenlikle. Kadınların da –şimdi anımsayınca kurbanlık koyunların bakışlarına benziyor olabileceği vehmine kapıldığım– bakışlarımdan, onların anlatmaya çalıştığı şeyi ne yaparlarsa yapsınlar anlayamayacağımı sezmelerini bekledim.

Yemekevinden çıktıktan sonra ayrıldık. Araşalım, görüşelim deyip telefonlarımızı verdik birbirimize, ama aramadık. Benim aklıma geldiği oldu, cesaret edemedim. Onu arayamadım, ama kuantum mekaniğini merak edip araştırdım, ne var ki kafam çok almadı okuduklarımı. Benim okuma çabalarımın kuantum mekaniğine ilişkin tezleri, tespitleri, hatta kuantum mekaniğinin kendisini değiştirme olasılığından ürküp vazgeçtim. Kuantum mekaniği de, ben de anlayamayacağımı biliyorduk. Şunu anladım yalnız, ruhsuz bir mekaniği vardı kuantumun; saçlarımı okşamadı.

Birkaç yıl ne görüştük, ne haber aldım ondan. Bu arada ırmak roman projesinin ardından birbirini takip eden hikâyelerden oluşan roman projemi de rafa kaldırdım. Hikâyeler üzerine çalışmaya başladığımda, arkadaşımın hikâyelerin öyle ya da böyle bozulacağı tezi geliyordu aklıma. Bir şey yazdığımda herkes bundan kafasına göre bir şey anlayacaksa, daha güzel cümleler bulmaya çalışmanın, aklımdan geçenleri en uygun biçimde ifade edebilmek için kendimi yormamın ne anlamı vardı? Bunları düşündükçe yazmak konusunda ortaokul yıllarından beri duyduğum istek azaldıkça azalıyordu.

Arkadaşımın bulduğu yol zekiceydi; değiştirilemez bir metin kaleme almaya çabalıyordu, üstelik bunu her durumda değişmesi kaçınılmaz bir alanda, senaryoda yapıyordu. Yazının açıklarını resimle kapatacaktı, savaş meydanı ise sinema olacaktı. Benimse ne resme yeteneğim vardı ne de sinemadan anlıyordum, onun gibi yazının açıklarını kapatamayacaktım. Bu gerçekle yüzleşmem kolay olmadı; bir süre yazının açıkları yazıyla kapatılır mı deyip çok ayrıntılı metinler yazmaya çalıştım; bunun sıkıcı olduğu kadar güvenilmez bir yol olduğunu anlamam uzun sürmedi.

Bu konuyu açtığım kişilerin hiçbirinde arkadaşımdaki cesaret yoktu. Saflık edip hikâyenin aktarılabileceğine inanmayı sürdürdüklerini gördüm hepsinin. En iddialıları bile büsbütün değil "aşağı yukarı" aktarılacağını kabul ediyordu. Bu benim tartışmadaki zaferim, hayattaki hüsranım oluyordu. Yazıya güvenimi daha da yitiriyordum. Yalnız da değildim. Herkes sürekli olarak edebiyata duyulan ilginin azaldığından dert yanıyordu. Demek ki, diyordum, insanlar bunu seziyorlar, edebiyat onları kesmiyor. Haklılığım beni mutlu etmiyordu ne yazık ki. Çok uzun yıllar önce yazar olmaya karar vermiştim, neredeyse kaderimin bu olduğuna inanıyordum. Yıllardır beklediğim o patlamayı henüz gerçekleştiremeden yazı benim için ölüyordu – hadi, ben de iyimserliğimi koruyayım, ölmüyorsa da can çekişiyordu.

Edebiyatın miadının dolduğunu düşünmeye başladım o sıralar. Eşin dostun çocukları arasında kitap okumaya meraklı olanlara rastlamıyordum. (Buna sevinsem mi, üzülsem mi, bilemiyordum.) Biz yüzlerce yıl önce yazılan kitapları büyük bir zevkle okumuştuk, ama belli ki okuduklarımız zamanında o yazarların yazmaya niyet ettikleri şey değildi; onlar ne yazmışlardı bilmiyorduk bile, hepimiz başka bir şey okumuştuk. Belki de dünya-

nın bu berbat halinin nedeni buydu. Yüzlerce yıldır her şeyi yalan yanlış anlamıştık. Hani kötü televizyon dizilerinde bir iki yanlış anlamayla işler kördüğüm olur ya, insanlık da milyonlarca yanlış anlamanın sonucunda şirazesinden çıkmıştı. Suçlu edebiyat değil demek isterdim, ama diyemiyordum bir türlü. Bütün hikâyelerin yanlış anlaşıldığı bir insanlık kültürü, bütün efsanelerin, menkıbelerin, klasik ve modern bütün edebiyat eserlerinin... Bunları düşününce başım dönüyor, bir tuhaf oluyordum. Bunları düşünmemek, unutmaya çalışmak, başkaları gibi saflığa yatıp görmezden gelmek en doğrusuydu belki de. Hatta edebiyatı, yazı yazmayı hepten unutmak, başka bir şeylerle uğraşmak... Edebiyatı unutunca ne yapacağımı bilemiyordum ki; bir gün yazar olacağıma inanmıştım küçüklüğümden bu yana. Başka bir şey bilmiyordum. Günlerim sıkıntılar, buhranlar içerisinde geçiyordu. Bunaltılarım kimi gün katmerleşiyordu üstelik. Sıkıntıdan uzaklaşmak için kendime dışarıdan baktığımda yıllar önce okuduğum roman kahramanlarından birini görür gibi oluyordum bazen. Yeniden o kitabı okuyup neyi yanlış anladığımı bulmaya çalışıyordum bu kez, ama kitabın ortalarına geldiğimde yaptığımın ne kadar beyhude olduğunu fark edip yıkılıyordum. Nedenle sonuç, dünle bugün birbirine girmişti. On yıl önce bir kitabı okurken yanlış anlamama neden olan şey, belki de benim on yıl sonra yaşayacaklarımdı.

Hangi yanlış anladığım kitaptan esinlendim, bilemiyordum, ama kendime çok kitabi gelen bir yol seçip arkadaşımı aramaya karar verdim. Başıma bu işleri o açmıştı; onunla yüzleşmeliydim. Yıllar sonra onu aradığımda telefon numarasının değişmemiş olması da hikâyelere uygundu. Bu durum hikâyelere güvenimi sağlamıyor, yaşadıklarıma inancımı sarsıyordu.

Sesimi duyduğuna çok sevindiğini söyledi; ben de

beklediğimden çok heyecanlanmıştım. Buluşma önerimi severek kabul edince hemen o akşam buluştuk.

El sıkışıp birbirimizin yüzüne dikkatle bakarak birbirimizin ne kadar değiştiğini anlamaya çalıştık bir süre. Gözleri cin gibiydi gene. Bana gösterdiği koltuğa oturur oturmaz neler yaptığını sordum.

"Hikâye yazıyorum," dedi, "bütün sanatların kökeninde hikâye anlatmak olduğunu anladım. Hiçbir şey iyi anlatılmış bir hikâye kadar gerçek değil."

"Nasıl?" dedim, sanırım yanlış anladı sorumu.

"Modern, klasik fark etmiyor, hikâye olsun da," dedi.

"Hani değişirdi hikâyeler anlatıldıkça," diye sordum kekeleyerek.

"Ne var bunda," dedi, "tabii ki değişecek, yoksa hikâye olmaz."

Gece yarısına dek tartıştık, söylediklerinin arasındaki boşluklardan geçtim, onu kendi sözleriyle alt etmeyi denedim, olmadı. Nasıl oluyordu anlamıyordum, ne dersem diyeyim, şöyle bir saniye bakıp yeni bir şeyler anlatıyor, sözlerimin arasından usulca kayıveriyordu. Buzun üzerindeydik, o patenliydi, bense ayakta duramıyordum kösele pabuçlarımla.

Behçet Çelik, son dönem edebiyatımızın, kendine özgü bir öykü dünyası yaratmış önemli isimlerinden biri.

Onu özlediğim için aradığımı sanmış olmalı. Özlemedim diyemem, ama özlediğim o mu, bundan emin değilim. O kitabı geçen akşam elime almasaydım, onu aramak aklıma gelmezdi. Boş gözlerle kitaplığa bakıyordum – ne sık yapar oldum bunu. Okunmuş okunmamış, çeyrek yarım bırakılmış kitapların ne anlattıkları, ne hakkında oldukları değildi aklımdan geçenler. Ne zaman aldığımı, okurken neler düşündüğümü hatırlamaya çalışıyordum; fotoğraf albümüne göz gezdirirken birdenbire karşıma çıkan hem tanıdık hem yabancı bir yüzü tanımaya çalışır gibi...

Günümüz öykücülüğünün öne çıkan isimlerinden Behçet Çelik, yeni kitabı *Diken Ucu*'yla Can Yayınları'nda. Her zamanki sessiz, abartısız anlatımıyla Behçet Çelik, kenar köşe kent insanının arasında dolaştırmaya devam ediyor kalemini: sıradan insanın günlük hayatından anlar; sade, akıcı bir anlatım; insanca, alçak sesli, bir didişmeyi anlatırken bile barışçılığını yitirmeyen öyküler. Kendini çoktan kanıtlamış bir yazardan, okurunun beklediği yeni öykü derlemesi. Bu kitapta bir araya gelen öyküler yüksek sesle konuşmuyor, parlak ifadeler peşinde koşmuyor; alabildiğince yalın bir dille insanlık hallerinin en derinine iniyor.

THG
85595
BRD
THG 006

ISBN 978-975-07-1231-9

9 789750 712319

12 TL
KDV DAHİL